

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr a Cheredigion

Adroddiad Ymgynghorol ac Ymgysylltu
Asesiad o Lesiant Lleol

Drafft

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr a Cheredigion
Carmarthenshire and Ceredigion Public Services Board

Medi 2026

Cynnwys

Adran 1 - Cyflwyniad	2
1.1 Cyd-destun a Phwrrpas.....	2
1.2 Methodoleg.....	2
1.3 Proffil Demograffig yr Ymatebwyr	4
1.4 Sir Gâr.....	5
1.5 Ceredigion	10
Adran 2 - Prif Ganfyddiadau.....	16
2.1 Deall y Sgôr Mynegai Cyfartalog	16
2.2 Lles economaidd.....	17
2.3 Lles cymdeithasol	20
2.4 Llesiant amgylcheddol.....	23
2.5 Lles Diwylliannol	26
Adran 3 - Digwyddiadau ymgysylltu	29
3.1 Prif themâu	30
3.2 Panel Pobl Ceredigion.....	35
Themâu allweddol sy'n effeithio ar les cyfredol.....	35
3.3 Ymgysylltu â'r Bartneriaeth Natur Leol.....	37
Negeseuon Allweddol ar gyfer yr Asesiad o Lesiant Lleol.....	37
3.4 Cyngor Ieuenctid Sir Gâr	38
3.5 Bwyd Sir Gâr.....	41
Negeseuon Allweddol ar gyfer yr Asesiad o Lesiant Lleol.....	42
Atodiad 1	44

Statws: Drafft

Cymeradwywyd gan BGC: I'w gadarnhau

Dyddiad cyhoeddi: I'w gadarnhau

Llun clawr: Pont Cenarth a glan yr afon ar y ffin rhwng Sir Gâr a Cheredigion

Adran 1 - Cyflwyniad

1.1 Cyd-destun a Phwrrpas

Cynhaliwyd yr Arolwg Asesiad o Lesiant Lleol i gasglu barn, profiadau a blaenoriaethau trigolion, cymunedau a rhanddeiliaid ledled Sir Gâr a Cheredigion. Mae'n rhan allweddol o'r dystiolaeth ar gyfer yr Asesiad o Lesiant Lleol, gan sicrhau bod lleisiau pobl leol yn cael eu hystyried ochr yn ochr â data ystadegol, ymchwil a mewnwelediad i bartneriaid. Cynhelir yr asesiad fel rhan o ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac mae'n cefnogi gwaith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth nodi'r materion sy'n bwysicaf i gymunedau lleol.

Roedd yr arolwg yn rhoi cyfle i breswylwyr rannu'r hyn maen nhw'n credu sy'n cyfrannu at eu lles, yr heriau maen nhw'n eu hwynebu, a'r meysydd lle maen nhw'n teimlo bod angen gweithredu i wella canlyniadau. Mae'r canfyddiadau'n helpu i nodi cryfderau lleol, blaenoriaethau a materion sy'n dod i'r amlwg, gan sicrhau bod cynllunio a gwneud penderfyniadau yn y dyfodol yn cael eu llywio gan brofiad byw yn ogystal â thystiolaeth feintiol. Bydd hyn yn cefnogi datblygu Cynllun Llesiant a rennir sy'n adlewyrchu anghenion lleol, yn hyrwyddo cydweithredu rhwng sefydliadau partner ac yn helpu i wella llesiant ar gyfer cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol.

Ymatebodd cyfanswm o 531 o unigolion i'r arolwg ar draws Sir Gâr a Cheredigion. Gyda 383 o ymatebion o Sir Gâr a 148 o ymatebion o Geredigion.

Bwriad yr adroddiad hwn yw darparu crynodeb o'r prif ganfyddiadau a ddeilliodd o'r arolwg eleni.

1.2 Methodoleg

Mae Ymgysylltu ac Ymgynghori yn ffynhonnell hanfodol o wybodaeth ar gyfer Asesu Llesiant Lleol. Mae'n darparu data ansoddol (am agweddau, teimladau, ac ati) sy'n ategu gwybodaeth feintiol (am niferoedd), yn aml o ffynonellau swyddogol.

Cytunodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gâr a Cheredigion ar Fframwaith Rhanbarthol i sefydlu trefniadau ymgysylltu ac ymgynghori ar gyfer Asesu Llesiant Lleol ar draws Ceredigion, Sir Gâr a Sir Benfro. Enwebodd aelodau gydweithwyr yn eu sefydliad i ffurfio rhan o grŵp Gorchwyl a Gorffen i ganolbwyntio ar y gwaith ac arwain ar baratoi / cyfathrebu. Datblygwyd y fframwaith i sicrhau cydymffurfiaeth â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac i gefnogi Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i gasglu dystiolaeth gadarn ar les economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau lleol.

Nod y fframwaith oedd cryfhau'r sylfaen dystiolaeth trwy gyfuno data meintiol â mewnwelediad ansoddol a gasglwyd yn uniongyrchol gan drigolion a rhanddeiliaid. Roedd yr amcanion allweddol yn cynnwys ehangu ymgysylltiad ag ystod amrywiol o grwpiau, gwella cyfathrebu ac ymwybyddiaeth o gyfleoedd ymgynghori, sicrhau aliniad â gofynion statudol, a mabwysiadu dull rhanbarthol a lleol cymysg o gyflawni ymgysylltu.

Cynhaliwyd rhaglen gynhwysfawr o ymgysylltu rhwng Mehefin ac Awst 2026, gyda chefnogaeth arolwg rhanbarthol, sesiynau ymgysylltu â rhanddeiliaid a digwyddiadau sirol. Nododd y fframwaith ystod eang o randdeiliaid i fod yn rhan ohono, gan gynnwys cynghorau tref a chymuned, busnesau, undebau llafur, paneli dinasyddion, grwpiau gofawr, grwpiau anabledd a mynediad, ysgolion, cynghorau ieuenctid, sefydliadau Cymraeg, rhwydweithiau heneiddio'n dda a grwpiau defnyddwyr gwasanaethau.

Roedd y rhaglen ymgysylltu yn ceisio sicrhau bod trawstoriad eang o gymunedau a chymunedau o ddiddordeb yn cael eu cynrychioli, gan gynnwys grwpiau a ddiogelir o dan y Ddeddf Cydraddoldeb ac unigolion a allai fod yn agored i niwed neu dan anfantais. Nodwyd cyfleoedd hefyd i alinio gweithgarwch ymgysylltu â'r Asesiad Anghenion Poblogaeth Rhanbarthol a gwaith ehangach ar y Model Cymdeithasol ar gyfer Iechyd a Lles, gan helpu i wneud y mwyaf o gyfranogiad a lleihau gor-ymgynghori.

Sefydlodd y fframwaith offer, dulliau a threfniadau adrodd cyffredin ar draws y rhanbarth i gefnogi cysondeb wrth gasglu a dadansoddi data. Roedd hyn yn cynnwys datblygu arolwg rhanbarthol dwyieithog, fersiynau Pwyleg, Rwmaneg ac Arabeg, arolwg i bobl ifanc, pecynnau cymorth ymgysylltu, a phrosesau adrodd safonol ar gyfer dal adborth o sesiynau a digwyddiadau rhanddeiliaid. Yn anffodus, un ymateb a dderbyniwyd mewn Pwyleg, ac ni dderbyniwyd ymatebion mewn Rwmaneg neu Arabeg ac roedd yr ymgysylltu gyda phobl ifanc yn bennaf drwy ddigwyddiadau a sesiynau penodol gyda'r Cyngor ieuenctid.

1.3 Proffil Demograffig yr Ymatebwyr

Mae'n bwysig nodi nad oedd y cwestiynau poblogaeth yn orfodol i ymatebwyr eu cwblhau. Felly, mae'r canrannau a nodwyd yn cynrychioli canran y rhai a ddewisodd ateb y cwestiwn hwnnw.

Derbyniwyd cyfanswm o 531 o ymatebion rhwng y ddwy sir. Derbyniodd Sir Gâr 383 ymateb a Cheredigion yn derbyn 148.

Ar draws Sir Gâr a Cheredigion, roedd y gyfradd ymateb uchaf gan fenywod. Yn Sir Gâr, menywod oedd 66.9% o'r gyfradd ymateb, ac yng Ngheredigion menywod oedd 60.9%. Yn y ddwy sir roedd dynion yn llai na 35% o'r proffil ymateb.

Ar ben hynny, cafodd y ddwy sir y nifer fwyaf o ymatebion gan y grŵp oedran 55-64 oed (26.2% Sir Gâr, 26.8% Ceredigion). Gyda'r ddwy sir yn derbyn dim ymatebion gan y grŵp oedran "16 ac iau".

Gorllewin Tref Caerfyrddin oedd y ward a dderbyniodd y nifer fwyaf o ymatebion ar gyfer Sir Gâr, gyda 27 o ymatebion. Tra mai Garnant, Llanddarog, a Llwynhendy oedd y wardiau a dderbyniodd yr ymateb isaf gyda dim ond 1 ymateb ym mhob ward priodol.

Yng Ngheredigion, Aberystwyth Morfa a Glais a gafodd yr ymatebion mwyaf gyda 13 o ymatebion. Tra bod wardiau Llandyfrïog a Llanfarian wedi derbyn 0 ymateb.

O'r rhai a ddewisodd ateb y cwestiynau yn ymwneud â chyflyrau iechyd hirdymor, dywedodd 41.4% fod ganddynt gyflwr iechyd hirdymor yn Sir Gâr. Gyda 38.3% o'r rheiny yn dweud eu bod wedi cael eu heffeithio gan hyn yn fawr. Yn yr un modd, yng Ngheredigion dywedodd 42.5% o'r ymatebwyr eu bod yn dioddef o gyflwr iechyd hirdymor a dywedodd 28.6% eu bod wedi cael eu heffeithio'n fawr.

Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd a oedd ganddynt incwm cartref net isel, sy'n golygu bod ganddynt hawl i fudd-daliadau, prydau ysgol am ddim ac ati. O'r rhai a ddewisodd ateb y cwestiwn hwn, dywedodd 54 o ymatebwyr yn Sir Gâr, ac 19 yng Ngheredigion, ie.

Ar draws y ddwy sir, nodwyd mai Saesneg oedd prif iaith yr ymatebwyr (287 Sir Gâr, 112 Ceredigion). Gyda dim ond 37 o ymatebwyr Sir Gâr a 17 o ymatebwyr Ceredigion yn nodi'r Gymraeg fel eu prif iaith. Yn Sir Gâr, dywedodd 162 o ymatebwyr nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau yn y Gymraeg. Gyda dim ond 121 yn nodi eu bod yn gallu deall y Gymraeg. Ar ben hynny, yng Ngheredigion dywedodd 47 o ymatebwyr nad oedd ganddynt unrhyw sgiliau yn y Gymraeg, tra dywedodd 67 eu bod yn gallu deall Cymraeg llafar.

Gellir dod o hyd i wybodaeth ddemograffig fanylach yn [Atodiad 1](#).

1.4 Sir Gâr

Cafwyd 383 o ymatebion i'r ymgynghoriad o Sir Gâr.

Ymateb fel:

Preswlydd	350 (92.1%)
Cynghorydd Sir/Tref/Cymuned	9 (2.4%)
Cynrychiolydd grŵp cymunedol lleol neu elusen	13 (3.4%)
Ar ran sefydliad addysgol, fel ysgol neu goleg	0
Ar ran busnes	12 (3.2%)
Cynrychiolydd o Gyngor Cymuned a Thref	3 (0.8%)
Arall	10 (2.6%)

Roedd y rhai a ddewisodd "Arall" yn nodi'r canlynol:

- Swyddog CS Ceredigion
- Perchennog chalet
- Y Gwasanaeth Prawf
- GIG (x2)
- Aelod o staff Bwrdd Iechyd Hywel Dda
- Bwyd Sir Gâr Food – Partneriaeth Bwyd Lleol

Wardiau Sir Gâr

Abergwili	8 (2.1%)	Llanymddyfri	7 (1.9%)
Rhydaman	17 (4.5%)	Llandybie	8 (2.1%)
Betws	3 (0.8%)	Llanegwad	6 (1.6%)
Bigyn	10 (2.6%)	Llanfihangel Aberbythych	4 (1.1%)
Porth Tywyn	21 (5.6%)	Llanfihangel-ar-Arth	3 (0.8%)
Y Bynea	7 (1.9%)	Llangadog	6 (1.6%)
Gogledd a De Tref Caerfyrddin	17 (4.5%)	Llangennech	2 (0.5%)
Gorllewin Tref Caerfyrddin	27 (7.1%)	Llangynnwr	5 (1.3%)
Cenarth a Llangeler	15 (4.0%)	Llangyndeyrn	10 (2.6%)
Cilcwm	5 (1.3%)	Llannon	7 (1.9%)

Cwarter Bach	2 (0.5%)	Llanybydder	11 (2.9%)
Cynwyl Elfed	8 (2.1%)	Lliedi	5 (1.3%)
Dafen a Felinfoel	4 (1.1%)	Llwynhendy	1 (0.3%)
Elli	5 (1.3%)	Manordeilo a Salem	3 (0.8%)
Garnant	1 (0.3%)	Pen-bre	5 (1.3%)
Glanaman	2 (0.5%)	Penygroes	4 (1.1%)
Glanymor	5 (1.3%)	Pontyberem	12 (3.2%)
Glyn	4 (1.1%)	Saron	6 (1.6%)
Gorblas	8 (2.1%)	Sanclêr a Llansteffan	12 (3.2%)
Hendy	3 (0.8%)	Dyffryn y Swistir	5 (1.3%)
Hengoed	11 (2.9%)	Trelech	10 (2.6%)
Cydweli a Sant Ismael	18 (4.8%)	Trimsaran	12 (3.2%)
Trefgordd Talacharn	5 (1.3%)	Tycroes	2 (0.5%)
Llanboidy	3 (0.8%)	Tyisha	6 (1.6%)
Llanddarog	1 (0.3%)	Hendy-gwyn ar Daf	9 (2.4%)
Llandeilo	7 (1.9%)		

Grwpiau Oedran

16 oed ac iau	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85+	Well gennyn beidio â dweud
0	2 (0.6%)	17 (4.9%)	52 (15.1%)	54 (15.7%)	90 (26.2%)	77 (22.4%)	39 (11.3%)	3 (0.9%)	10 (2.9%)

Hunaniaeth Rhywedd

Benywaidd	Gwryw	Anneuaidd	Ffafrio term arall	Well gennyn beidio â dweud

230 (66.9%)	93 (27.0%)	1 (0.3%)	2 (0.6%)	18 (5.2%)
-------------	------------	----------	----------	-----------

Ailbennu Rhywedd

Gofynnwyd i'r ymatebwyr a yw eu rhyw presennol yr un fath â'r un a neilltuwyd iddynt ar enedigaeth.

Ydy	Nac ydy	Well gennyn beidio â dweud
302 (90.4%)	8 (2.7%)	23 (8.9%)

Priodas a Phartneriaeth Sifil

Sengl	Priod	Mewn Partneriaeth Sifil	Ysgaru/Gwahanu	Gweddw	Well gennyn beidio â dweud
54 (15.8%)	179 (52.3%)	10 (2.9%)	29 (8.5%)	27 (7.9%)	43 (12.6%)

Cyfeiriadedd Rhywiol

LHD	Syth	Arall	Well gennyn beidio â dweud
12 (3.5%)	284 (83.8%)	1 (0.3%)	42 (12.4%)

Ethnigrwydd

Gwyn	Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	Arall	Well gennyn beidio â dweud
302 (88.6%)	8 (2.3%)	3 (0.9%)	28 (8.2%)

Crefydd

Gofynnwyd i ymatebwyr a oedd ganddynt grefydd.

Oes	Nac oes	Well gennyn beidio â dweud
156 (45.5%)	154 (44.9%)	33 (9.6%)

Beichiogrwydd a Mamolaeth/Tadolaeth

Beichiog neu wedi cael babi yn ystod y 6 mis diwethaf	Ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth	Well gennyn beidio â dweud
1 (3.6%)	1 (3.6%)	26 (92.9%)

Iechyd Corfforol neu Meddyliol

Gofynnwyd i'r ymatebwyr a oedd ganddynt gyflyrau iechyd corfforol neu feddyliol neu salwch sy'n para neu a ddisgwylir iddynt bara 12 mis neu fwy.

Ydw	Na	Well gennyn beidio â dweud
142 (41.4%)	162 (47.2%)	40 (11.7%)

Yna gofynnwyd i'r ymatebwyr a oedd unrhyw un o'u cyflyrau neu salwch yn lleihau eu gallu i gynnal gweithgareddau o ddydd i ddydd.

Ydy, llawer	Ydy, ychydig	Ddim o gwbl	Well gennyn beidio â dweud
54 (38.3%)	68 (48.2%)	14 (9.9%)	5 (3.5%)

Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd a ydyn nhw'n gofalu am unrhyw un neu'n rhoi unrhyw help/cefnogaeth iddo oherwydd cyflwr neu salwch iechyd corfforol neu feddyliol hirdymor, neu broblemau sy'n gysylltiedig â heneiddio.

Ydw	Nac ydw	Well gennyn beidio â dweud
46 (28.8%)	109 (68.1%)	5 (3.1%)

Incwm net aelwydydd isel

A oes gan ymatebwyr hawl i fudd-daliadau, prydau ysgol am ddim ac ati

Oes	Nac oes	Well gennyn beidio â dweud
54 (15.9%)	233 (68.7%)	52 (15.3%)

Aelod o Gymuned y Lluoedd Arfog

Ydw	Nac ydw	Well gennyn beidio â dweud
22 (6.5%)	300 (88.0%)	19 (5.6%)

Sgiliau Iaith Gymraeg

Deall Cymraeg Llafar	Siarad Cymraeg	Darllen Cymraeg	Ysgrifennu'r Gymraeg	Dim un o'r uchod	Well gennyn beidio â dweud
121 (39.4%)	86 (28.0%)	83 (27.0%)	67 (21.8%)	162 (52.8%)	2 (0.7%)

Prif iaith

Cymraeg	Saesneg	Well gennyn beidio â dweud	Arall
37 (10.9%)	287 (84.4%)	11 (3.2%)	5 (1.5%)

Yr ieithoedd eraill a bennwyd oedd:

- Indiaidd
- Ffarsi
- Arabeg

1.5 Ceredigion

Cafodd Ceredigion gyfanswm o 148 o ymatebion i'r ymgynghoriad Asesiad Llesiant.

Ymateb fel:

Preswlydd	140 (95.2%)
Cynghorydd Sir/Tref/Cymuned	6 (4.1%)
Cynrychiolydd grŵp cymunedol lleol neu elusen	9 (6.1%)
Ar ran sefydliad addysgol, fel ysgol neu goleg	0
Ar ran busnes	1 (0.7%)
Cynrychiolydd o Gyngor Cymuned a Thref	1 (0.7%)
Arall	2 (1.4%)

Roedd y rhai a ddewisodd "Arall" yn nodi'r canlynol:

- Gweithiwr yn y Bwrdd Iechyd
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Wardiau Ceredigion

Aberaeron ac Aberarth	5 (3.5%)		Llanfihangel Ystrad	1 (0.7%)
Aberporth a'r Ferwig	5 (3.5%)		Llangeitho	1 (0.7%)
Aberystwyth Morfa a Glais	13 (9.2%)		Llangybi	4 (2.8%)
Aberystwyth Penparcau	12 (8.5%)		Llanarth	2 (1.4%)
Aberystwyth Rheidol	11 (7.7%)		Llanrhystud	5 (3.5%)
Beulah a Llangoedmor	7 (4.9%)		Llansanffraid	3 (2.1%)
Y Borth	3 (2.1%)		Llanwenog	1 (0.7%)
Ceulan a Maesmawr	4 (2.8%)		Lledrod	3 (2.1%)
Ciliau Aeron	3 (2.1%)		Melindwr	7 (4.9%)
Y Faenor	3 (2.1%)		Mwldan	3 (2.1%)
Llanbedr Pont Steffan	3 (2.1%)		Cei Newydd a Llanllwchaearn	2 (1.4%)
Llanbadarn Fawr	5 (3.5%)		Penbryn	1 (0.7%)
Llandyfriog	0		Teifi	5 (3.5%)
Llandysilio a Llangrannog	3 (2.1%)		Tirymynach	4 (2.8%)
Gogledd Llandysul a Troedraur	1 (0.7%)		Tredeurig	12 (8.5%)
De Llandysul	5 (3.5%)		Tregaron ac Ystrad Fflur	1 (0.7%)
Llanfarian	0		Ystwyth	4 (2.8%)

Grwpiau Oedran

16 oed ac iau	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-84	85+	Well gennyn beidio â dweud
0	7 (5.1%)	9 (6.5%)	21 (15.2%)	25 (18.1%)	37 (26.8%)	28 (20.3%)	8 (5.8%)	1 (0.7%)	2 (1.4%)

Hunaniaeth Rhywedd

Benywaidd	Gwryw	Anneuaidd	Ffafrio term arall	Well gennyn beidio â dweud
84 (60.9%)	48 (34.8%)	1 (0.7%)	0	5 (3.6%)

Ailbennu Rhywedd

Gofynnwyd i'r ymatebwyr a yw eu rhyw presennol yr un fath â'r un a neilltuwyd iddynt ar enedigaeth.

Ydy	Nac ydy	Well gennyn beidio â dweud
115 (87.1%)	8 (6.1%)	9 (6.8%)

Priodas a Phartneriaeth Sifil

Sengl	Priod	Mewn Partneriaeth Sifil	Ysgaru/Gwahanu	Gweddwr	Well gennyn beidio â dweud
30 (22.2%)	73 (54.1%)	7 (5.2%)	11 (8.1%)	2 (1.5%)	12 (8.9%)

Cyfeiriadedd Rhywiol

LHD	Syth	Arall	Well gennyn beidio â dweud
12 (9.0%)	103 (76.9%)	1 (0.7%)	18 (13.4%)

Ethnigrwydd

Gwyn	Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig	Arall	Well gennyn beidio â dweud
114 (85.7%)	5 (3.8%)	1 (0.8%)	13 (9.8%)

Crefydd

A oes gan ymatebwyr crefydd.

Oes	Nac oes	Well gennyn beidio â dweud
42 (31.8%)	78 (59.1%)	12 (9.1%)

Beichiogrwydd a Mamolaeth/Tadolaeth

Beichiog neu wedi cael babi yn ystod y 6 mis diwethaf	Ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth	Well gennyn beidio â dweud
2 (14.3%)	1 (7.1%)	12 (85.7%)

Iechyd Corfforol neu Meddyliol

Gofynnwyd i'r ymatebwyr a oedd ganddynt gyflyrau iechyd corfforol neu feddyliol neu salwch sy'n para neu a ddisgwylir iddynt bara 12 mis neu fwy.

Ydw	Na	Well gennyn beidio â dweud
57 (42.5%)	70 (52.2%)	7 (5.2%)

Yna gofynnwyd i'r ymatebwyr a oedd unrhyw un o'u cyflyrau neu salwch yn lleihau eu gallu i gynnal gweithgareddau o ddydd i ddydd.

Ydy, llawer	Ydy, ychydig	Ddim o gwbl	Well gennyn beidio â dweud
16 (28.6%)	25 (44.6%)	12 (21.4%)	3 (5.4%)

Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd a ydyn nhw'n gofalu am unrhyw un neu'n rhoi unrhyw help/cefnogaeth iddo oherwydd cyflwr neu salwch iechyd corfforol neu feddyliol hirdymor, neu broblemau sy'n gysylltiedig â heneiddio.

Ydw	Nac ydy	Well gennyn beidio â dweud
17 (26.6%)	46 (71.9%)	1 (1.6%)

Incwm net aelwydydd isel

A oes gan ymatebwyr hawl i fudd-daliadau, prydau ysgol am ddim ac ati

Oes	Nac oes	Well gennyn beidio â dweud
19 (14.3%)	98 (73.7%)	16 (12.0%)

Aelod o Gymuned y Lluoedd Arfog

Ydw	Nac ydw	Well gennyn beidio â dweud
6 (4.5%)	119 (89.5%)	8 (6.0%)

Sgiliau Iaith Gymraeg

Deall Cymraeg Llafar	Siarad Cymraeg	Darllen Cymraeg	Ysgrifennu'r Gymraeg	Dim un o'r uchod	Well gennyn beidio â dweud
67 (53.6%)	51 (40.8%)	55 (44.0%)	44 (35.2%)	47 (37.6%)	0

Prif iaith

Cymraeg	Saesneg	Well gennyn beidio â dweud	Arall
17 (12.2%)	112 (80.6%)	6 (4.3%)	4 (2.9%)

Yr ieithoedd eraill a bennwyd oedd:

- Sinhalese
- Pwyleg
- Cymraeg a Saesneg, yn dibynnu ar bwy ydw i gyda nhw
- Cymraeg a Saesneg yn gyfartal

Adran 2 - Prif Ganfyddiadau

Gofynnwyd i ymatebwyr i'r arolwg raddio pynciau sy'n ymwneud â phedwar maes llesiant o'r mwyaf i'r lleiaf pwysig. Y pedwar maes yw:

- Llesiant economaidd
- Lles cymdeithasol
- Llesiant Amgylcheddol
- Lles Diwylliannol

Isod, ceir prif ganfyddiadau'r ymatebion o fewn y pedwar maes hyn, gan edrych ar y canlyniadau safle cyffredinol ar gyfer Sir Gâr a Cheredigion a dadansoddiad pellach ar debygrwydd a gwahaniaethau safle rhwng y ddwy sir. Edrychwn hefyd ar sut mae demograffeg amrywiol yn graddio'r pynciau. Mae'r grwpiau demograffig hyn yn cynnwys:

- Grwpiau oedran
- Rhyw
- Yn feichiog neu ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth
- LHD
- Cymunedau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig
- Crefydd
- Sgiliau Iaith Gymraeg
- Anabledd
- Gofalwyr
- Cymuned y Lluoedd Arfog

Mae hyn yn ein galluogi i ddeall beth sy'n bwysig i bobl yn y ddwy sir. Bydd y data demograffig yn cael ei ystyried fel un set gyfan, sy'n golygu Sir Gâr a Cheredigion gyda'i gilydd. Fodd bynnag, mae'r data ar gyfer y siroedd unigol ar gael. Er mwyn deall a dadansoddi'r data demograffig orau, defnyddir Sgoriau Mynegai Cyfartalog.

2.1 Deall y Sgôr Mynegai Cyfartalog

Mae'r Sgôr Mynegai Cyfartalog (AIS) yn fesur wedi'i bwysoli a ddefnyddir i grynhoi ymatebion safle mewn un sgôr. Ar gyfer cwestiynau graddio, gofynnir i ymatebwyr osod datganiadau yn nhrefn eu pwysigrwydd. Neilltuir mwy o bwyntiau i safleoedd uwch na safleoedd is, a defnyddir y pwyntiau hyn i gyfrifo sgôr gyfartalog ar gyfer pob datganiad.

Po uchaf yw'r AIS, y pwysicaf oedd y datganiad yn cael ei ystyried yn gyffredinol gan ymatebwyr. I'r gwrthwyneb, mae AIS is yn dangos bod datganiad yn gyffredinol yn cael ei restru fel llai pwysig.

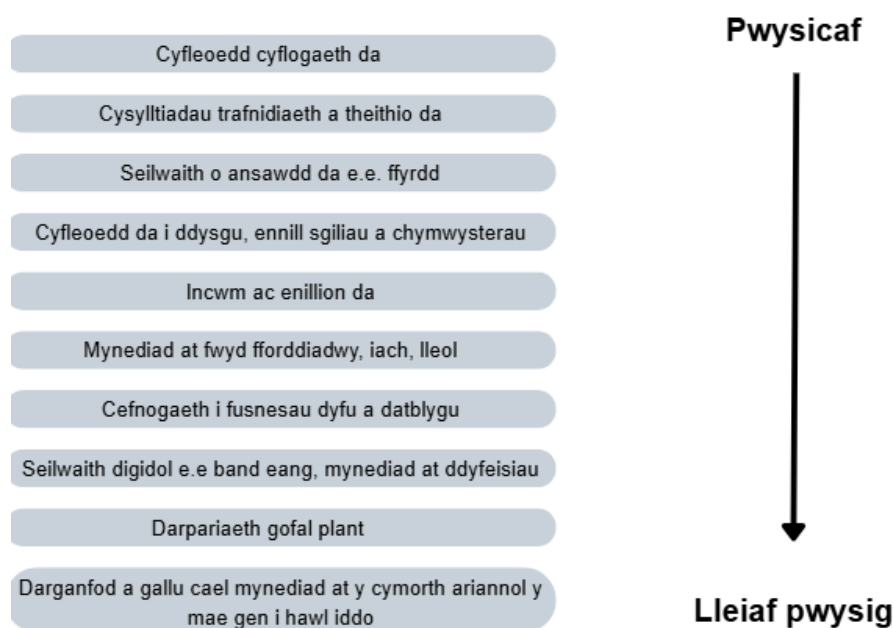
Mae AIS yn caniatáu cyflwyno canlyniadau o gwestiynau graddio mewn ffordd syml a chymharol. Yn hytrach na dangos dosbarthiad llawn safleoedd ar gyfer pob datganiad, mae'n darparu un ffigur sy'n ailadrodd blaenoriaethau cyfunol ymatebwyr.

Sut i ddarllen y canlyniadau: Datganiadau gyda'r Sgoriau Mynegai Cyfartalog uchaf yn cael eu graddio fel y pwysicaf gan ymatebwyr yn gyffredinol, tra bod y rhai â sgoriau is yn gyffredinol yn cael eu hystyried yn llai pwysig. Gall y gwahaniaeth rhwng sgoriau hefyd nodi gradd y cyfeiriad rhwng datganiadau, gyda gwahaniaethau mwy yn awgrymu gwahaniaethau cryfach mewn blaenoriaeth.

2.2 Lles economaidd

Gofynnodd y cwestiwn hwn i'r ymatebwyr raddio meysydd pwnc sy'n ymwneud â lles economaidd yn nhrefn eu pwysigrwydd iddynt. Yna gofynnwyd iddynt rannu pynciau eraill ar gyfer lles economaidd, a rhannu pam mae'r pwnc pwysicaf yn bwysig iddynt. Isod mae'r canlyniadau ar gyfer Sir Gâr a Cheredigion.

Safle

Nododd Sir Gâr a Cheredigion "Cyfleoedd cyflogaeth da" fel yr agwedd bwysicaf ar les economaidd, gydag un ymatebydd yn nodi bod "*cyfleoedd cyflogaeth da yn hollbwysig i economi iach*". Ar ben arall y safleoedd, nododd ymatebwyr yn y ddwy sir mai "Darganfod a gallu cael mynediad at y cymorth ariannol y mae gen i hawl iddo" fel y thema leiaf pwysig. Roedd cytundeb cryf hefyd yn y safleoedd is, gyda'r ddwy sir yn gosod "Seilwaith digidol, gan gynnwys band eang a mynediad at ddyfeisiau" yn wythfed a "Darpariaeth gofal plant" yn nawfed. Mae'r canfyddiadau hyn yn awgrymu lefel uchel o gysondeb rhwng y ddwy sir ynghylch y ffactorau a ystyrir fwyaf pwysig i les economaidd,

gan ddarparu sylfaen gadarn ar gyfer dulliau cydweithredol o wella lles ar draws y rhanbarth.

Er bod y patrymau safle cyffredinol yn debyg ar y cyfan, daeth rhai gwahaniaethau nodedig i'r amlwg yn y themâu yr oedd ymatebwyr yn eu hystyried yn bwysicaf ar ôl cyfleoedd cyflogaeth. Roedd ymatebwyr Sir Gâr yn rhestru "Cysylltiadau trafnidiaeth a theithio da" fel yr ail agwedd bwysicaf ar les economaidd, tra bod ymatebwyr yng Ngheredigion yn gosod y thema hon yn chweched. Dywedodd ymatebydd o Sir Gâr:

"Mae cysylltiadau trafnidiaeth yn rhwystr mawr i ddenu unrhyw fusnes difrifol i Borth Tywyn.... Oherwydd Coleg Sir Gâr ac ysgol y Strade sydd wedi'u lleoli ar yr unig ffordd rhwng Porth Tywyn a Llanelli, gall y daith 3 milltir gymryd dros hanner awr ac yn aml mae'n cymryd dros hanner awr."

Mewn cyferbyniad, roedd "Cyfleoedd da i ddysgu, ennill sgiliau a chymwysterau" fel yr ail thema bwysicaf yng Ngheredigion ond yn chweched yn Sir Gâr. Nododd un o drigolion Ceredigion fel rhan o'u hymateb:

"Mae angen mwy o gyfleoedd hyfforddi a dysgu yng Ngheredigion i bobl ifanc ddysgu crefftau â llaw..."

Gall y gwahaniaethau hyn adlewyrchu amgylchiadau a blaenoriaethau lleol ym mhob sir. Er bod cytundeb clir ynghylch y themâu mwyaf a lleiaf pwysig yn gyffredinol, mae amrywiadau ym mhwygrwydd cymharol trafnidiaeth a sgiliau yn awgrymu y gallai fod angen dulliau gwahanol i fynd i'r afael â heriau lles economaidd ar lefel leol.

Wrth archwilio'r canfyddiadau yn ôl grŵp demograffig, roedd lefel uchel o gysondeb. Nododd bron pob grŵp "Cyfleoedd cyflogaeth da" fel y thema lles economaidd pwysicaf, yn aml gyda bwlch clir rhwng hyn a'r thema uchaf nesaf. Y prif eithriadau oedd ymatebwyr o dan 16-24 oed, y rhai a oedd yn feichiog neu a gafodd fabi o fewn y chwe mis blaenorol, ac ymatebwyr ar absenoldeb mamolaeth neu tadolaeth.

Nododd ymatebwyr o dan 16-24 oed "Incwm ac enillion da" fel eu thema lles economaidd pwysicaf, gyda Sgôr Mynegai Cyfartalog (AIS) o 5.63. Fodd bynnag, dilynodd "cyfleoedd cyflogaeth da" yn agos ar ei hôl hi gydag AIS o 5.22, sy'n awgrymu bod diogelwch ariannol a rhagolygon cyflogaeth yn cael eu hystyried yn bwysig iawn gan bobl ifanc. Gall hyn adlewyrchu'r heriau penodol sy'n wynebu oedolion iau wrth iddynt fynd i addysg, hyfforddiant a chyflogaeth.

Daeth patrwm gwahanol i'r amlwg ymhlith ymatebwyr ar absenoldeb mamolaeth neu dadolaeth. Dyfarnodd y grŵp hwn AIS o 7.00 i "Ddarpariaeth Gofal Plant", sy'n golygu ei bod yn thema uchaf, o'i gymharu ag AIS o 4.00 ar gyfer "Cyfleoedd cyflogaeth da". O ystyried amgylchiadau'r grŵp hwn, nid yw'r pwysigrwydd a roddir ar ddarpariaeth gofal plant yn syndod ac mae'n tynnu sylw at y rôl sylweddol y gall gofal plant hygyrch ei chwarae wrth gefnogi lles economaidd i rieni.

Roedd safbwyntiau ar y thema lles economaidd lleiaf pwysig yn fwy amrywiol ar draws grwpiau demograffig. Mae llawer o grwpiau yn nodi naill ai "Darpariaeth gofal plant" neu "Darganfod a gallu cael mynediad at y cymorth ariannol y mae gen i hawl iddi" fel y thema leiaf pwysig. Fodd bynnag, mae'r Sgoriau Mynegai Cyfartalog yn dangos lefel gymharol gref o gytundeb o fewn y rhan fwyaf o grwpiau, gyda'r themâu isaf yn gyffredinol yn derbyn sgoriau sylweddol is na phob thema lles economaidd arall.

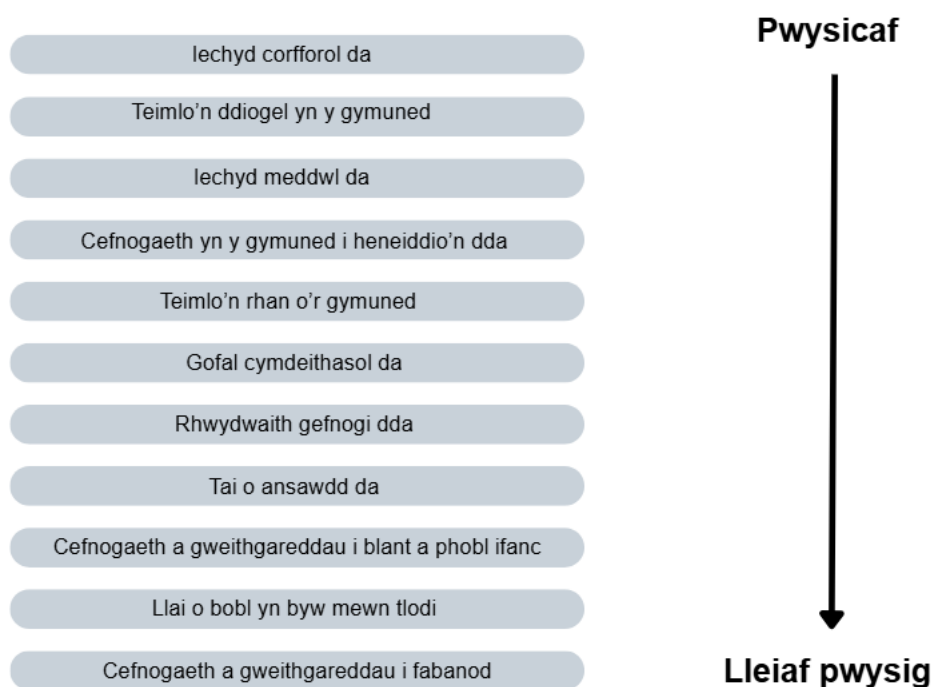
Y prif eithriadau oedd ymatebwyr a oedd yn feichiog neu wedi cael babi o fewn y chwe mis diwethaf a'r rhai ar absenoldeb mamolaeth neu tadolaeth. Nododd y grwpiau hyn gysylltiadau trafnidiaeth a seilwaith digidol fel eu blaenoriaethau lleiaf pwysig. Fodd bynnag, nid oedd yr AIS sy'n gysylltiedig â'r themâu hyn yn sylweddol is na'r sgoriau a roddwyd i themâu eraill, sy'n awgrymu llai o gonsensws o fewn y grwpiau hyn ynghylch yr hyn oedd lleiaf pwysig. Gall hyn nodi bod blaenoriaethau lles economaidd yn fwy amrywiol ymhlith y rhai sydd ar hyn o bryd yn profi newidiadau bywyd sylweddol sy'n gysylltiedig â rhiant.

Yn gyffredinol, mae'r canfyddiadau'n dangos lefel gref o gytundeb rhwng Sir Gâr a Cheredigion ynghylch y ffactorau sy'n cyfrannu fwyaf at les economaidd. Er bod cyfleoedd cyflogaeth wedi dod i'r amlwg fel y flaenoriaeth glir i'r mwyafrif o ymatebwyr, mae gwahaniaethau mewn perthynas â thrafnidiaeth, datblygu sgiliau a gofal plant yn tynnu sylw at bwysigrwydd ystyried anghenion cymunedau a grwpiau demograffig penodol wrth ddatblygu mentrau i wella lles economaidd.

2.3 Lles cymdeithasol

Gofynnodd y cwestiwn hwn i'r ymatebwyr raddio meysydd pwnc sy'n ymwneud â lles cymdeithasol yn nhrefn eu pwysigrwydd iddynt. Yna gofynnwyd iddynt rannu pynciau eraill ar gyfer lles cymdeithasol, a rhannu pam mae'r pwnc pwysicaf yn bwysig iddynt. Isod mae'r canlyniadau ar gyfer Sir Gâr a Cheredigion.

Safle

Gofynnwyd i Sir Gâr a Cheredigion raddio un ar ddeg themâu sy'n ymwneud â lles cymdeithasol. Nododd ymatebwyr yn y ddwy sir mai "Iechyd corfforol da" yw'r agwedd bwysicaf ar les cymdeithasol, gan ddangos barn gref fod iechyd corfforol yn parhau i fod yn elfen sylfaenol o les cyffredinol. Gydag un ymatebydd yn nodi "*Mae'r cyfan yn dechrau gydag iechyd corfforol, os byddwch chi'n colli hynny, mae pob math o broblemau eraill yn codi*".

Yn yr un modd, roedd y ddwy sir yn rhestru "Cymorth a gweithgareddau i fabanod a phlant bach" fel y thema leiaf pwysig. Er nad yw hyn yn awgrymu bod cefnogaeth i blant ifanc yn ddibwys, mae'n dangos bod ymatebwyr yn gyffredinol yn ystyried agweddau eraill ar les cymdeithasol fel rhai sy'n cael mwy o effaith ar eu bywydau bob dydd.

Roedd y safleoedd ar draws y ddwy sir yn debyg i raddau helaeth, yn enwedig ar gyfer y blaenoriaethau uchaf ac isaf. Fodd bynnag, daeth rhai gwahaniaethau i'r amlwg yn y themâu yr oedd ymatebwyr yn eu hystyried pwysicaf ar ôl iechyd corfforol. Yn Sir Gâr, roedd "Teimlo'n ddiogel yn fy nghymuned" yn ail bwysicaf, ac yna "Iechyd meddwl da" yn drydydd. Yng Ngheredigion, gosododd ymatebwyr "Iechyd meddwl da" yn ail, tra bod

themâu eraill sy'n ymwneud â thai a gofal cymdeithasol yn tueddu i fod yn uwch nag yn Sir Gâr. Mewn cyferbyniad, rhoddodd ymatebwyr Sir Gâr fwy o bwysigrwydd i themâu fel "Heneiddio'n dda" a "Bod yn rhan o'r gymuned". Er nad yw'r gwahaniaethau hyn yn sylweddol, maent yn tynnu sylw at amrywiadau mewn blaenoriaethau lleol y dylid eu hystyried wrth gynllunio mentrau i wella lles cymdeithasol ar draws y rhanbarth.

Mae'n werth nodi bod "iechyd meddwl da" yn uchel yn y ddwy sir ac roedd ymatebwyr yn aml yn nodi bod iechyd meddwl ac iechyd corfforol yn mynd law yn llaw. Dywedodd un ymatebydd o Geredigion *"Rwy'n credu bod iechyd corfforol a meddyliol da yn annatod yn gysylltiedig..."*. Dywedodd un o drigolion Sir Gâr, *"Iechyd meddwl da yw'r sylfaen i bopeth, heb hyn, mae'r gweddill yn cwmpo ar wahân, gan gynnwys iechyd corfforol..."*.

Wrth archwilio'r canlyniadau yn ôl grŵp demograffig, roedd lefel uchel o gysondeb. Nododd bron pob grŵp "Iechyd corfforol da" fel y thema lles cymdeithasol pwysicaf, yn aml gyda bwlch clir rhwng y thema hon a'r thema uchaf nesaf, sy'n dangos cytundeb cryf. Y prif eithriad oedd ymatebwyr o dan 16-24 oed, a nododd "Iechyd meddwl da" fel eu blaenoriaeth uchaf, gyda Sgôr Mynegai Cyfartalog (AIS) o 5.22, o'i gymharu â 4.56 ar gyfer "Iechyd corfforol da". Mae hyn yn awgrymu y gall pobl iau roi mwy o bwyslais ar les meddyliol na grwpiau oedran hŷn. Gall mwy o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o iechyd meddwl ymhlith cenedlaethau iau gyfrannu at y canfyddiad hwn.

Gellir gweld amrywiad pellach ymhlith ymatebwyr ar absenoldeb mamolaeth neu dadolaeth. Mae'r grŵp hwn yn graddio "Iechyd corfforol da" a "Teimlo'n ddiogel yn fy nghymuned" fel eu blaenoriaethau uchaf ar y cyd, gyda'r ddwy thema yn derbyn AIS o 6.00. O ystyried amgylchiadau'r grŵp hwn, mae'n ddealladwy y byddai iechyd a diogelwch personol yn cael eu hystyried yn arbennig o bwysig.

Mae'r mwyafrif o grwpiau demograffig yn rhestru "Cymorth a gweithgareddau i fabanod a phlant bach" fel y thema lles cymdeithasol lleiaf pwysig. Y prif eithriadau oedd ymatebwyr a oedd yn feichiog neu wedi cael babi yn ystod y chwe mis diwethaf, a'r rhai ar absenoldeb mamolaeth neu tadolaeth. Nid yw hyn yn syndod, gan fod y grwpiau hyn yn fwy tebygol o elwa yn uniongyrchol o wasanaethau a chymorth o'r fath.

Nododd ymatebwyr a oedd yn feichiog neu a gafodd fabi o fewn y chwe mis diwethaf "Cymorth yn y gymuned i heneiddio'n dda" fel y thema leiaf pwysig, gydag AIS o -3.00. Derbyniodd y thema isaf nesaf AIS o -2.00, sy'n dangos consensws cymharol gryf o fewn y grŵp hwn bod heneiddio'n dda o berthnasedd personol is o'i gymharu â themâu lles cymdeithasol eraill.

Un canfyddiad arbennig o nodedig yw ymatebwyr ar absenoldeb mamolaeth neu tadolaeth, a oedd yn graddio "Rhwydwaith gefnogi da" fel eu thema leiaf pwysig, gydag AIS o -3.00. Gall hyn ymddangos yn syndod, o ystyried bod rhieni newydd yn aml yn adrodd pwysigrwydd cefnogaeth gan deulu, ffrindiau a'u cymuned ehangach. Fodd

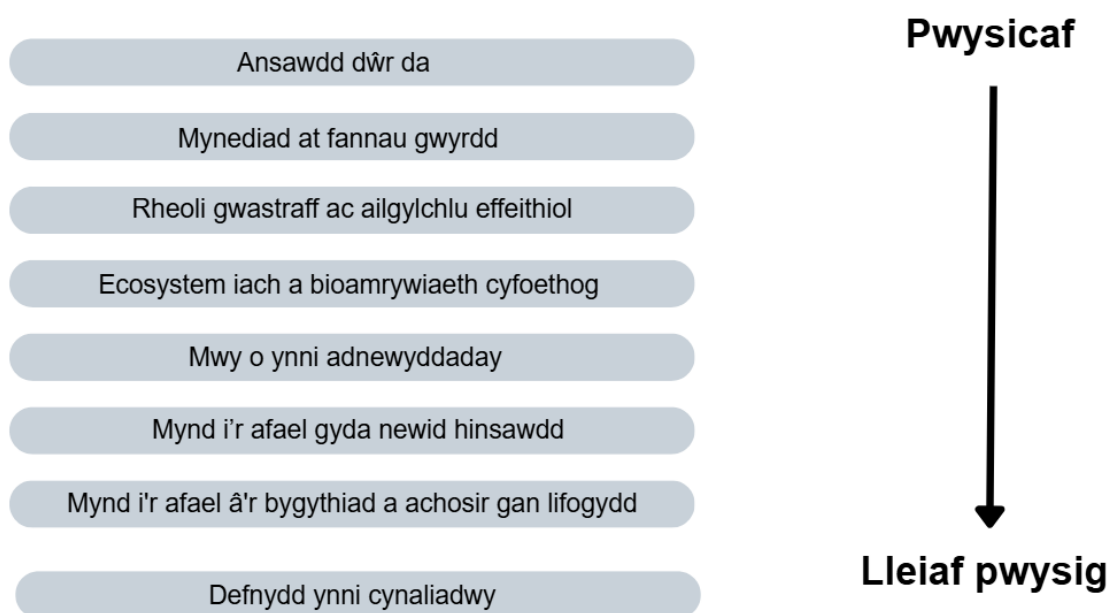
bynag, dim ond dau ymatebydd a nododd eu bod ar absenoldeb mamolaeth neu dadolaeth, sy'n golygu bod y canlyniadau hyn yn debygol o adlewyrchu amgylchiadau unigol ac felly dylid eu dehongli yn ofalus.

Yr unig grŵp demograffig arall i nodi thema isaf wahanol oedd ymatebwyr o gefndiroedd Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig. Nododd y grŵp hwn "Cefnogaeth yn y gymuned i heneiddio'n dda" fel eu blaenoriaeth leiaf pwysig, gydag AIS o -0.71. Derbyniodd y thema isaf nesaf AIS o 0.33, sy'n awgrymu gwahaniaeth cymharol glir rhwng y thema hon a'r lleill. Er na ellir pennu'r rheswm dros y canfyddiad hwn o'r arolwg yn unig, mae'n tynnu sylw at batrwm ychydig yn wahanol o flaenoriaethau o fewn y grŵp demograffig hwn o'i gymharu â'r boblogaeth ehangach.

2.4 Llesiant amgylcheddol

Gofynnodd y cwestiwn hwn i'r ymatebwyr raddio meysydd pwnc sy'n ymwneud â lles amgylcheddol yn nhrefn eu pwysigrwydd iddynt. Yna gofynnwyd iddynt rannu pynciau eraill ar gyfer lles amgylcheddol, ac i rannu pam mae'r pwnc pwysicaf yn bwysig iddynt. Isod ceir y canlyniadau ar gyfer Sir Gâr a Cheredigion.

Safle

Roedd yr ymatebwyr yn rhestru naw thema sy'n ymwneud â Lles Amgylcheddol. Nododd canlyniadau yn y ddwy sir "ansawdd dŵr da" fel yr agwedd bwysicaf ar les amgylcheddol, gydag un ymatebydd yn dweud bod *"Mae dŵr yn sylfaenol i fywyd. Mae angen mynediad at ddŵr o ansawdd da i fyw"*. Tynnodd hyn sylw at y gwerth a roddir ar ansawdd adnoddau naturiol lleol a'r amgylchedd.

Ar ben arall y raddfa, roedd y ddwy sir yn rhestru "Defnydd ynni cynaliadwy" fel y thema leiaf pwysig, gan awgrymu bod ymatebwyr yn gyffredinol yn ystyried materion amgylcheddol eraill i gael mwy o effaith ar eu lles.

Ar y cyfan, roedd y safleoedd yn debyg i raddau helaeth ar draws y ddwy sir, sy'n dangos dealltwriaeth ar y cyd o flaenoriaethau amgylcheddol. Fodd bynnag, roedd rhai gwahaniaethau nodedig yn y safle o themâu yn union islaw'r flaenoriaeth uchaf. Yn Sir Gâr, roedd "Mynediad at fannau gwyrdd" yn cael ei restru fel yr ail agwedd bwysicaf ar les amgylcheddol, tra bod ymatebwyr yng Ngheredigion yn rhestru'r thema hon yn bumed. Darllenodd sylw gan ymatebydd o Sir Gâr,

"Mae mannau gwyrdd ar gyfer hamdden o bob oedran a chefnidiroedd mor bwysig..."

Mewn cyferbyniad, nododd ymatebwyr Ceredigion mai "Rheoli gwastraff ac ailgylchu yn effeithiol" oedd eu hail flaenoriaeth, tra bod Sir Gâr yn y thema hon yn bedwerydd. Dywedodd ymatebydd o Geredigion,

"Rheoli gwastraff yn effeithiol. Rwy'n credu y dylid ailgylchu mwy er budd y blaned..."

Mae gwahaniaethau eraill hefyd i'w gweld yn y themâu is. Roedd ymatebwyr Sir Gâr yn rhestru "Mynd i'r afael ag effaith newid yn yr hinsawdd" fel yr wythfed thema bwysicaf, o'i gymharu â'r chweched yng Ngheredigion. I'r gwrthwyneb, roedd "Mynd i'r afael â'r bygythiad a achosir gan lifogydd" yn wythfed yng Ngheredigion a'r chweched yn Sir Gâr. Er bod y gwahaniaethau hyn yn gymharol fach, gallant adlewyrchu amrywiadau lleol mewn pryderon a phrofiadau amgylcheddol. Er gwaethaf y gwahaniaethau hyn, mae'r patrwm cyffredinol o safleoedd yn awgrymu cytundeb sylweddol rhwng y ddwy sir ynghylch yr agweddau mwyaf pwysig a lleiaf pwysig ar les amgylcheddol.

Yn nodedig, mae themâu sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd, ynni adnewyddadwy a chynaliadwyedd yn tueddu i ymddangos tuag at ben isaf y safleoedd yn y ddwy sir. Er bod ymatebwyr yn cydnabod yn glir bwysigrwydd lles amgylcheddol yn gyffredinol, mae'r canfyddiadau'n awgrymu bod materion sydd ag effaith uniongyrchol a gweladwy ar fywyd bob dydd, megis ansawdd dŵr, mannau gwyrdd a rheoli gwastraff, yn cael eu hystyried ar hyn o bryd fel blaenoriaeth fwy na themâu sy'n ymwneud â lliniaru newid yn yr hinsawdd a chynaliadwyedd amgylcheddol hirdymor. Roedd y patrwm hwn yn amlwg ar draws y ddwy sir, er gwaethaf rhywfaint o amrywiad yn y safle o themâu unigol.

Wrth archwilio'r canlyniadau yn ôl grŵp demograffig, roedd lefel uchel o gysondeb yn amlwg. Nododd y mwyafrif o grwpiau demograffig "Ansawdd dŵr da" fel y thema lles amgylcheddol pwysicaf, gan atgyfnerthu ei bwysigrwydd ar draws y boblogaeth ehangach. Fodd bynnag, nododd sawl grŵp "Mynediad at fannau gwyrdd" fel eu blaenoriaeth uchaf. Yn benodol, roedd ymatebwyr ag anabledd yn graddio'r thema hon fel y pwysicaf, gyda Sgôr Mynegai Cyfartalog (AIS) o 4.71. Dilynodd "ansawdd dŵr da" yn agos ar ei hôl hi gydag AIS o 4.60, sy'n awgrymu bod y ddwy thema yn bwysig iawn i'r grŵp hwn. Gall amlygrwydd mynediad at fannau gwyrdd adlewyrchu'r manteision y gall amgylcheddau o'r fath eu cael ar gyfer iechyd corfforol, lles meddyliol a chyffleoedd hamdden a chysylltiad cymdeithasol.

Roedd safbwyntiau ar y thema lles amgylcheddol lleiaf pwysig yn fwy amrywiol ar draws grwpiau demograffig. Mae llawer o grwpiau wedi nodi naill ai "Defnydd ynni cynaliadwy" neu "Mwy o ynni cynaliadwy" fel eu blaenoriaethau isaf. Mae hyn yn cyd-fynd â'r canfyddiadau cyffredinol, lle roedd "Defnydd ynni cynaliadwy" yn isaf ar draws yr holl ymatebwyr. Gyda'i gilydd, gall y canlyniadau hyn nodi bod ymatebwyr yn rhoi mwy o bwyslais ar faterion amgylcheddol sy'n cael effaith uniongyrchol a diriaethol ar eu bywydau bob dydd nag ar themâu sy'n gysylltiedig â'r trawsnewid i Sero Net. Er bod newid yn yr hinsawdd a chynaliadwyedd yn parhau i fod yn flaenoriaethau polisi pwysig,

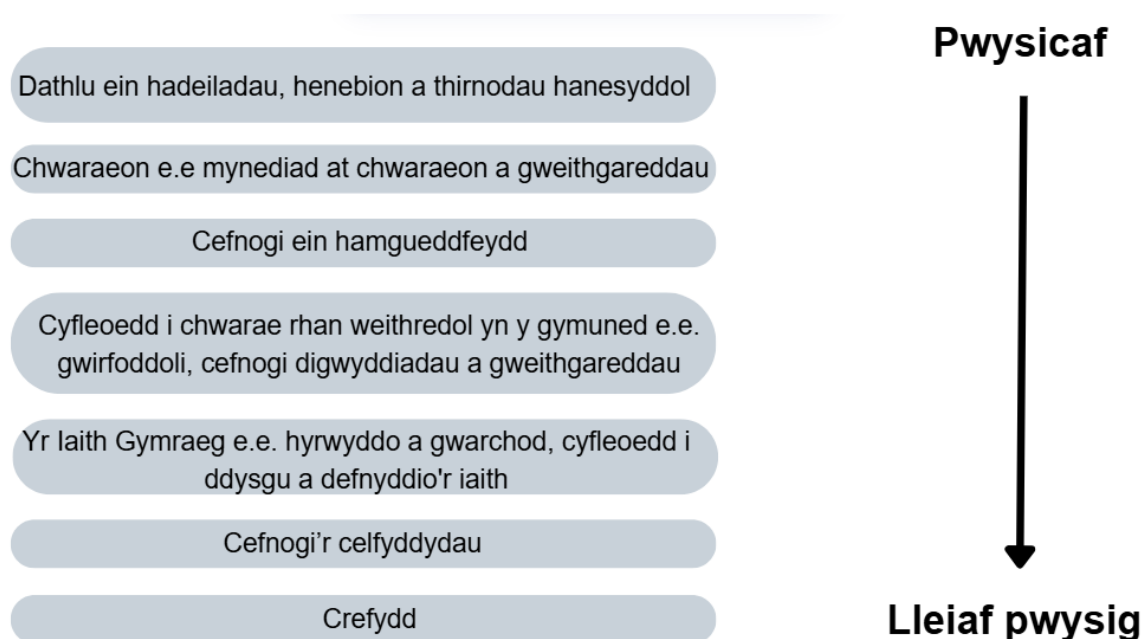
mae'r arolwg yn awgrymu bod trigolion ar hyn o bryd yn ymwneud mwy â ffactorau amgylcheddol lleol y maent yn eu profi'n uniongyrchol. Fodd bynnag, byddai angen ymchwil bellach i ddeall y rhesymau y tu ôl i'r canfyddiadau hyn yn llawn.

Y prif eithriadau i'r patrwm hwn oedd ymatebwyr â chyflyrau iechyd, pobl anabl, gofalwyr ac aelodau o gymuned y Lluoedd Arfog. Nododd y grwpiau hyn "Mynd i'r afael â'r bygythiad a achosir gan lifogydd" fel y thema lles amgylcheddol lleiaf pwysig, gyda Sgoriau Mynegai Cyfartalog yn amrywio o 1.36 i 1.75. Er y gall llifogydd gael effeithiau sylweddol ar gymunedau, mae'r canfyddiadau hyn yn awgrymu bod ymatebwyr o fewn y grwpiau hyn yn ystyried materion amgylcheddol eraill yn fwy o bwysigrwydd personol. Fel gyda holl ganfyddiadau'r arolwg, dylid dehongli'r canlyniadau hyn yng nghyd-destun profiadau a blaenoriaethau unigol.

2.5 Lles Diwylliannol

Gofynnodd y cwestiwn hwn i'r ymatebwyr raddio meysydd pwnc sy'n ymwneud â lles diwylliannol yn nhrefn eu pwysigrwydd iddynt. Yna gofynnwyd iddynt rannu pynciau eraill ar gyfer lles diwylliannol, a rhannu pam mae'r pwnc pwysicaf yn bwysig iddynt. Isod ceir y canlyniadau ar gyfer Sir Gâr a Cheredigion.

Safle

Gofynnwyd i Sir Gâr a Cheredigion restru saith thema sy'n ymwneud â lles diwylliannol. Nododd ymatebwyr yn y ddwy sir mai "Dathlu ein hadeiladau, henebion a thirnodau hanesyddol" yw'r agwedd bwysicaf ar les diwylliannol. Dywedodd ymatebwyr i'r ymgynghoriad,

"Rwy'n poeni am gadw tirnodau a'r iaith, rwy'n caru'r llyfrgell genedlaethol am y rheswm hwn."

ac

"Mae dathlu adeiladau a thirnodau hanesyddol yn atgyfnerthu ein teimlad o gymuned ac ymlyniad iddo."

Ar ben arall y safleoedd, nododd y ddwy sir "Crefydd" fel y thema leiaf pwysig. Mae'r canfyddiadau hyn yn gyson â'r canlyniadau cyffredinol ar draws y ddwy sir, gan nodi dealltwriaeth a rennir o'r agweddau ar ddiwylliant sy'n cael eu hystyried yn fwyaf pwysig i les.

Er bod cytundeb ar y themâu uchaf ac isaf, daeth rhai gwahaniaethau i'r amlwg o fewn y safleoedd canol. Nododd ymatebwyr Sir Gâr mai "Cefnogi ein hamgueddfeydd" oedd yr ail thema bwysicaf, tra bod ymatebwyr Ceredigion yn gosod y thema hon yn bumed.

Mewn cyferbyniad, nododd ymatebwyr yng Ngheredigion mai "Chwaraeon, gan gynnwys mynediad at chwaraeon a gweithgareddau corfforol" oedd yr ail agwedd bwysicaf ar les diwylliannol, tra bod Sir Gâr yn drydydd. Er gwaethaf y gwahaniaethau hyn, mae'r safleoedd yn awgrymu bod ymatebwyr yn y ddwy sir yn rhoi pwysigrwydd sylweddol ar gynnal cyfleoedd i ymgysylltu â gweithgareddau diwylliant, treftadaeth a hamdden lleol.

Roedd cytundeb eang hefyd yn y themâu is. Roedd "Cefnogi'r celfyddydau" yn chweched yn y ddwy sir. Yn yr un modd, ymddangosodd "Cymraeg, gan gynnwys hyrwyddo a diogelu'r iaith a chyfleoedd i'w dysgu a'i defnyddio" tuag at ben isaf y safleoedd, gan fod yn bumed yn Sir Gâr a'r chweched yng Ngheredigion. Mae'r canfyddiad hwn braidd yn syndod o ystyried bod gan y ddwy sir rai o'r cyfrannau uchaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru. Fodd bynnag, nid yw'r canlyniadau hyn o reidrwydd yn awgrymu bod ymatebwyr yn ystyried y Gymraeg yn ddibwys. Yn hytrach, pan ofynnwyd iddynt flaenoriaethu themâu lles diwylliannol, ymddengys bod ymatebwyr wedi rhoi mwy o bwyslais ar themâu sy'n ymwneud â threftadaeth, tirnodau lleol, amgueddfeydd a chyfleoedd ar gyfer gweithgarwch corfforol.

Er gwaethaf y safle is ar gyfer "Y Gymraeg, gan gynnwys hyrwyddo a diogelu'r iaith a chyfleoedd i'w dysgu a'i defnyddio", gwnaeth llawer o ymatebwyr sylwadau cadarnhaol am hyrwyddo a diogelu'r iaith. Dywedodd un ymatebydd yng Ngheredigion,

"Gwnewch y Gymraeg yn cŵl eto! Cael pobl i'w siarad bob dydd, heriwch yr ofn o ddysgu iaith newydd. Gwnewch hi'n hwyl"

Tra dywedodd un arall yn Sir Gâr,

"Mae'r Gymraeg yn rhan ganolog o'n hunaniaeth. Fel dysgwr sy'n oedolyn sydd bellach yn rhugl, gallaf warantu am yr effaith hynod gadarnhaol y mae wedi'i chael ar fy mywyd o ran profiad diwylliannol a chysylltiad gwell â'm tir/pobl/hanes..."

Wrth archwilio'r canlyniadau yn ôl grŵp demograffig, "Dathlu ein hadeiladau, henebion a thirnodau hanesyddol" oedd y thema lles diwylliannol uchaf i lawer o grwpiau. Fodd bynnag, o'i gymharu â themâu lles eraill, roedd mwy o amrywiaeth yn yr hyn a nododd gwahanol grwpiau demograffig fel y pwysicaf. Mae hyn yn awgrymu bod lles diwylliannol yn cael ei brofi a'i werthfawrogi'n wahanol ar draws y boblogaeth. Er gwaethaf y gwahaniaethau hyn, roedd Sgoriau Mynegai Cyfartalog (AIS) ar draws llawer o themâu yn aml yn gymharol agos at ei gilydd, gan nodi bod ymatebwyr yn ystyried sawl agwedd ar les diwylliannol yr un mor bwysig. O ganlyniad, gall gwahaniaethau bach yn y safle adlewyrchu absenoldeb consensws clir yn hytrach na safbwyntiau gwrthgyferbyniol iawn.

Yn nodedig, nododd ymatebwyr a nododd eu bod yn gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg thema'r Gymraeg fel yr agwedd bwysicaf ar les diwylliannol, gan ddyfarnu AIS o 5.33 iddi. Yn yr un modd, roedd ymatebwyr a nododd eu bod yn gallu deall Cymraeg yn

rhedru'r thema hon uchaf, gydag AIS o 4.98. Nid yw'r canfyddiadau hyn yn syndod, gan fod unigolion sydd â chysylltiad personol â'r iaith yn debygol o roi mwy o bwyslais i'w diogelu, ei hyrwyddo a'i defnyddio yn barhaus yn eu cymunedau.

Mae canfyddiad nodedig arall yn ymwneud ag ymatebwyr iau o dan 16-24 oed, a nododd "Cefnogi'r celfyddydau" fel y thema lles diwylliannol bwysicaf, gydag AIS o 5.13. Mae hyn yn cyferbynnu â'r canfyddiadau cyffredinol, lle roedd cefnogi'r celfyddydau yn ail o'r gwaelod. Mae'r canlyniad yn awgrymu y gall cyfleoedd i ymgysylltu â gweithgareddau creadigol a mynegiant diwylliannol fod yn arbennig o arwyddocâd i bobl iau o'i gymharu â'r boblogaeth ehangach.

Efallai mai'r canfyddiad mwyaf cyson ar draws yr holl grwpiau demograffig yn ymwneud â "Crefydd". Nododd pob grŵp demograffig grefydd fel y thema lles diwylliannol lleiaf pwysig, gan gynnwys ymatebwyr a nododd eu hunain fel crefyddol. Ymhlith yr ymatebwyr hynny, derbyniodd crefydd AIS o 2.70, tra derbyniodd y thema isaf nesaf sgôr o 3.60, sy'n dangos gwahaniaeth cymharol glir rhwng crefydd a'r themâu lles diwylliannol eraill. Mae hyn yn awgrymu lefel eang o gytundeb ar draws y boblogaeth ynghylch pwysigrwydd cymharol is o grefydd i les diwylliannol o'i gymharu â ffactorau diwylliannol eraill.

Yn gyffredinol, mae'r canlyniadau lles diwylliannol yn dangos mwy o amrywiaeth o safbwyntiau nag a welwyd o fewn y themâu lles economaidd, cymdeithasol neu amgylcheddol. Er bod cytundeb clir ar bwysigrwydd adeiladau hanesyddol, henebion a thirnodau, roedd ymatebwyr yn llai tebygol o gytuno ar bwysigrwydd cymharol y themâu sy'n weddill. Mae'r gwerthoedd AIS cymharol agos ar draws llawer o themâu yn awgrymu bod lles diwylliannol yn bersonol iawn, gyda gwahanol agweddau yn atseinio'n gryfach gyda gwahanol grwpiau yn dibynnu ar eu profiadau, diddordebau, hunaniaethau a chysylltiadau â'u cymunedau.

Adran 3 - Digwyddiadau ymgysylltu

Yn ystod y cyfnod ymgynghori, cafwyd cyfle i hyrwyddo'r Asesiad o Lesiant Lleol mewn amryw o ddigwyddiadau ledled Sir Gâr a Cheredigion.

Gweler isod restr o'r digwyddiadau a fynychwyd:

- Sioe Aberystwyth (13 Mehefin 2026)
- Partneriaeth Mwy yn Gyffredin Llanelli (19 Mehefin 2026)
- Gweithdy Heneiddio'n Iach Rhanbarthol (23 Mehefin 2026)
- Diwrnod Cenedlaethol Lluoedd Arfog Cymru (7 Mehefin 2026)
- Gŵyl Natur Ceredigion (11 Gorffennaf 2026)
- Fforwm Cyswllt Cynghorau Cymuned a Thref Sir Gâr (2 Gorffennaf 2026)
- Cynhadledd Dementia Ranbarthol (6 Gorffennaf 2026)
- Iechyd yn yr Hwb, Penparcau (22 Gorffennaf 2026)
- Sioe Deithiol Haf Porth Cynnar - Aberystwyth (24 Mehefin 2026)
- Sioe Deithiol Haf Porth Cynnar – Aberteifi (28 Mehefin 2026)
- Sioe Aberteifi (1 Awst 2026)
- Gŵyl Plant a Phobl Ifanc Ceredigion (5 Awst 2026)
- Eisteddfod y Garreg Las (7 Awst 2026)

Cafwyd sylwadau hefyd gan:

- Panel Pobl Ceredigion
- Partneriaeth Natur Leol Sir Gâr
- Partneriaeth Bwyd Sir Gâr
- Cyngor Ieuenctid Sir Gâr

3.1 Prif themâu

Gweler isod grynodedb o'r prif themâu a gasglwyd drwy'r dail Llesiant a'r sgysiau lleol:

Prif Themâu – Iechyd a Llesiant		
Mynediad at Ofal Iechyd	Heneiddio'n Iach ac Annibyniaeth	Gweithgarwch corfforol
Apwyntiadau meddygon teulu a mynediad at feddyg yn rheolaidd.	Aros yn annibynnol mewn oedran hŷn.	Pyllau nofio lleol, yn enwedig pwll Aberteifi.
Mynediad i ddeintyddiaeth y GIG.	Aros gartref yn hytrach na symud i ofal.	Cyfleusterau canolfan hamdden a mynediad i'r gampfa.
Lleihau amseroedd aros y GIG.	Mynediad hawdd at gymorth gofal cartref.	Mannau diogel i ymarfer corff.
Gwell amseroedd ymateb ambiwlans.	Mwy o gymorth allgymorth i bobl hŷn.	Llwybrau cerdded a beicio.
Cadw gwasanaethau ysbyty lleol gan gynnwys gwasanaethau strôc Bronglais.	Darpariaeth tai gwarchod.	Cyfleusterau a chlybiau chwaraeon.
Cadw ysbytai lleol yn hygyrch.	Mynediad at ofal yn y dyfodol pan fyddwch yn byw ar eich pen eich hun.	Cyfleoedd ymarfer corff ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
Gwell mynediad at gymorth iechyd meddwl.	Cefnogaeth i heneiddio'n dda.	
Gwybodaeth fwy cywir am apwyntiadau arbenigol.		
Gwell gofal iechyd i gymunedau gwledig.		
Gwasanaethau iechyd sy'n gyfeillgar i deuluoedd.		

Prif Themâu – Cymunedau		
Perthyn i'r Gymuned	Mynd i'r afael ag unigrwydd ac ynysu	Cyfleusterau Cymunedol
Ysbryd cymunedol cryf	Cyfleoedd cymdeithasol i bobl hŷn.	Hybiau a chanolfannau cymunedol.
Cymdogion cyfeillgar	Clybiau ar gyfer pobl dros 60 oed.	Gerddi cymunedol.
Teimlo'n ddiogel mewn cymunedau lleol	Grwpiau cymorth cymunedol.	Rhandiroedd.
Adnabod cymdogion a gofalu am ein gilydd	Sesiynau celf a chrefft lles lleol.	Meysydd chwarae cyhoeddus.
Cymunedau parchus ac ystyriol	Lleoedd diogel i bobl anabl a phobl awtistig gysylltu.	Mannau cymunedol diogel i bobl ifanc a phobl hŷn.
Teimlo wedi'i gynnwys a'i gynrychioli	Cael rhywun i siarad â nhw.	
Cyfleoedd i gyfrannu fel person hŷn		

Prif Themâu – Cartrefi, Trafnidiaeth a Mynediad at Wasanaethau Cyhoeddus		
Cartref	Trafnidiaeth	Mynediad at Wasanaethau Cyhoeddus
Mwy o dai fforddiadwy.	Gwell gwasanaethau bws gwledig.	Toiledau cyhoeddus yn parhau i fod ar agor.
Mwy o ddarpariaeth tai cymdeithasol.	Trafnidiaeth gyhoeddus ddibynadwy.	Oriau agor hirach ar gyfer toiledau cyhoeddus.
Tai diogel.	Cludiant i ysbytai.	Mynediad at wasanaethau drwy'r Gymraeg.
Sefydlogrwydd tai.	Opsiynau trafndiaeth gymunedol.	Gwell arwyddion o'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael.
Tai sy'n addas i bobl hŷn.	Cysylltiadau trafndiaeth cryfach rhwng cymunedau.	Gwasanaethau cymorth mwy hygyrch y tu hwnt i systemau ffôn yn unig.
Y gallu i aros o fewn cymunedau lleol.	Mwy o lwybrau beicio a seilwaith teithio llesol.	Gwell ymateb a thryloywder y cyngor.
Pryderon am ail gartrefi sy'n effeithio ar gymunedau lleol.	Llwybrau diogel ar gyfer beicio i ysgolion a siopau.	

Prif Themâu – Plant a Theuluoedd		
Plant a Theuluoedd	Anghenion Dysgu Ychwanegol ac Anabledd	Cyfleoedd i Bobl Ifanc
Gweithgareddau gwyliau i blant.	Darpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY).	Swyddi lleol i bobl ifanc.
Mwy o weithgareddau i blant yn Aberystwyth.	Mynediad i'r anabledd.	Cyfleoedd cyflogaeth da.
Addysg awyr agored a natur.	Cymorth i bobl ifanc â nam ar eu golwg.	Swyddi gwyrdd.
Meysydd chwarae cyhoeddus a gweithgareddau teuluol am ddim.	Gweithgareddau ar gyfer plant anabl ac oedolion ifanc.	Datblygu sgiliau a chyfleoedd addysg.
Lleoedd diogel i bobl ifanc.	Mannau tawel ar gyfer preswylwyr awtistig.	Pobl ifanc yn gallu aros a ffynnu'n lleol.
Ysgolion lleol cryf a mannau chwarae.		
Cymorth ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol mewn plant.		

Prif Themâu – Yr Amgylchedd		
Amgylchedd Naturiol	Gwydnwch yn yr hinsawdd	Lleoedd Glanach a Mwy Diogel
Afonydd glanach.	Paratoi ar gyfer tywydd eithafol.	Strydoedd di-sbwriel.
Moroedd glanach.	Cymunedau sy'n gallu gwrthsefyll yr hinsawdd.	Gwell rheoli gwastraff.
Traethau glanach.	Gwell addasu i donnau gwres.	Mannau cyhoeddus glanach.
Gwell ansawdd dŵr.	Gwelliannau inswleiddio cartrefi.	Lleihau ymddygiad gwrthgymdeithasol.
Aer glân.	Diogelu adnoddau naturiol ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.	Gwell cynnal a chadw ffyrdd.
Diogelu bywyd gwyllt.		Cymdogaethau diogel.
Diogelu mannau gwyrdd.		
Mynediad i gefn gwlad a natur.		

3.2 Panel Pobl Ceredigion

Cafwyd 20 o ymatebion gan aelodau o Banel Pobl Ceredigion. Yn gyffredinol, roedd adborth yn tynnu sylw at y ffaith bod lles pobl yn cael ei ddylanwadu'n gryf gan gyfuniad o iechyd da, diogelwch ariannol, cysylltiadau cymdeithasol cryf, cymunedau diogel, a mynediad at wasanaethau lleol. Pwysleisiodd ymatebwyr yn aml bwysigrwydd teulu, ffrindiau, cymunedau cefnogol, a chyfleoedd i aros yn egniol a chysylltiedig.

Themâu allweddol sy'n effeithio ar les cyfredol

Iechyd a mynediad at ofal iechyd oedd un o'r ffactorau a grybwyllwyd amlaf sy'n dylanwadu ar les presennol ac yn y dyfodol. Tynnodd ymatebwyr sylw at bryderon am amseroedd aros y GIG, mynediad at wasanaethau gofal iechyd, dyfodol darpariaeth iechyd gwledig, a phwysigrwydd cynnal annibyniaeth wrth iddynt heneiddio. Nododd sawl cyfranogwr fod iechyd corfforol da fel y ffactor mwyaf a fyddai'n gwella eu lles yn y dyfodol.

Diogelwch ariannol a chostau byw Disgrifiodd llawer o ymatebwyr ddiogelwch ariannol fel sylfaenol i deimlo'n ddiogel, hapus ac iach. Roedd pryderon yn cynnwys costau cynyddol mewn cartrefi, cynnydd yn y dreth gyngor, taliadau tanwydd a dŵr, fforddiadwyedd bywyd bob dydd, a phryderon am ddiogelwch pensiwn. Dywedodd rhai preswylwyr hŷn eu bod yn teimlo'n agored i niwed yn ariannol er eu bod wedi gweithio trwy gydol eu bywydau.

Cysylltiadau cymunedol a chymorth cymdeithasol Daeth ymdeimlad cryf o gymuned i'r amlwg fel cyfrannwr sylweddol at les. Roedd ymatebwyr yn gwerthfawrogi cymdogion cefnogol, cyfeillgarwch, perthnasoedd teuluol, gweithgarwch gwirfoddol lleol, a chyfleoedd i gwrdd ag eraill trwy weithgareddau hamdden, celfyddydau, chwaraeon a chymunedol. Tynnodd sawl un sylw at bwysigrwydd cynnal ysbryd cymunedol, cydbarch a chysylltiadau cymdeithasol yn y dyfodol.

Amgylcheddau diogel, glân a chroesawgar Cyfeiriodd cyfranogwyr yn aml at bwysigrwydd byw mewn cymdogaethau glân, deniadol a diogel. Ymhlith y materion a godwyd roedd sbwriel, ymddygiad gwrthgymdeithasol, pryderon diogelwch ar y ffyrdd, niwsans sŵn, plismona, a chynnal balchder mewn cymunedau lleol a mannau cyhoeddus. Roedd mynediad i natur, traethau a chefn gwlad hefyd yn bwysig ar gyfer lles.

Edrych ymlaen: beth sydd ei angen ar bobl ar gyfer llesiant yn y dyfodol

Wrth ystyried y 10-20 mlynedd nesaf, tynnodd ymatebwyr sylw yn gyson at yr angen am:

- Mynediad parhaus at wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o safon.
- Sefydlogrwydd ariannol a chostau byw fforddiadwy.
- Cymunedau diogel a chefnogol.

- Tai sefydlog a threfniadau byw diogel.
- Cyfleoedd i aros yn annibynnol yn ddiweddarach mewn bywyd.
- Trafnidiaeth gyhoeddus dda a mynediad at wasanaethau lleol.
- Amgylchedd glân a diogelu mannau naturiol.
- Cyfleusterau cymunedol sy'n cefnogi gweithgarwch corfforol a rhyngweithio cymdeithasol.

Blaenoriaethau ar gyfer gwella llesiant yn y dyfodol

Pan ofynnwyd beth fyddai'n gwella eu lles yn y dyfodol fwyaf, daeth sawl blaenoriaeth gyffredin i'r amlwg:

- Gwell gwasanaethau gofal iechyd a lleihau amseroedd aros.
- Gwell iechyd corfforol a chefnogaeth i aros yn egnïol.
- Mwy o ddiogelwch ariannol a chostau byw is.
- Tai fforddiadwy ac addas.
- Mynediad at ofal a chymorth mewn oedran hŷn.
- Gwell cyfleusterau lleol, gan gynnwys darpariaeth nofio yn Aberteifi.
- Cymunedau glanach a mwy diogel.
- Gwasanaethau cyhoeddus lleol mwy ymatebol ac ystyriol o anghenion gwledig.

Materion sy'n dod i'r amlwg

Er bod nifer llai o ymatebwyr wedi'u crybwyll gan nifer o ymatebwyr, codwyd sawl mater ehangach hefyd:

- Effaith newid yn yr hinsawdd a thywydd eithafol, yn enwedig ar drigolion hŷn.
- Pryderon am fforddiadwyedd oeri a gwresogi cartrefi.
- Pwysigrwydd y Gymraeg a chyfleoedd diwylliannol.
- Yr angen am well trafnidiaeth gyhoeddus a mannau cymunedol.
- Pryderon am sŵn hwyr y nos, trwyddedu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.
- Awydd am ymgysylltiad cryfach a gweledd gan wasanaethau cyhoeddus.

"Cymuned gref, sefydlog lle mae pobl yn parhau i drin ei gilydd gyda pharch ac yn edrych allan am y rhai o'u cwmpas. Byddai teimlo'n ddiogel yn fy nghartref, cadw mewn cysylltiad â fy nghymuned leol a gwybod bod cefnogaeth gan gymdogion, ffrindiau, teulu neu'r cyngor neu elusennau lleol ar gael pan fo angen i gyd yn cyfrannu at fy lles yn y dyfodol".

3.3 Ymgysylltu â'r Bartneriaeth Natur Leol

Mae'r adborth a gasglwyd drwy'r Bartneriaeth Natur Leol yn Sir Gâr yn dangos cysylltiad cryf rhwng natur, lles a bywyd cymunedol. Disgrifiodd ymatebwyr natur yn gyson gan ddefnyddio geiriau fel "heddychlon", "hardd", "bywyd gwyllt", "gwyrdd", "tawelu", "bywyd", a "rhyddid", gan dynnu sylw at y rôl bwysig y mae amgylcheddau naturiol yn ei chwarae wrth gefnogi lles corfforol a meddyliol. Dywedodd llawer o gyfranogwyr eu bod yn treulio amser mewn parciau, mannau gwyrdd, coetiroedd, afonydd, traethau ac amgylcheddau naturiol eraill ar gyfer hamdden, ymlacio, ymarfer corff, cerdded cŵn, arsylwi natur a gweithgareddau cymdeithasol yn rheolaidd.

Roedd mynediad at natur yn cael ei ystyried yn bwysig iawn ar gyfer lles, gydag ymatebwyr yn pwysleisio gwerth parciau, mannau gwyrdd ac amgylcheddau sy'n gyfoethog o fywyd gwyllt yn eu cymunedau. Nodwyd natur a bywyd gwyllt dro ar ôl tro fel rhai o nodweddion pwysicaf cymunedau lleol, ochr yn ochr â pherthnasoedd â chymdogion a ffrindiau. Mynegodd ymatebwyr hefyd gefnogaeth gref i gynyddu cyfleoedd i brofi natur yn lleol a dangoswyd ddiddordeb sylweddol mewn dysgu neu rannu sgiliau gwyrdd, yn enwedig plannu coed, garddio, gweithgareddau cadwraeth ac adnabod natur.

Nodwyd sawl rhwystr i gael mynediad at fannau gwyrdd, gan gynnwys heriau symudedd, hygyrchedd cyfyngedig i ddefnyddwyr cadair olwyn a sgwteri symudedd, diffyg llwybrau cerdded diogel, mannau gwyrdd cyfagos annigonol, cyfyngiadau amser, sbwriel, ymddygiad gwrthgymdeithasol a phryderon am gyflwr amgylcheddau lleol. Tynnodd y cyfranogwyr sylw at bwysigrwydd cynnal llwybrau hygyrch, gwella cynhwysiant, gwarchod cynefinoedd bywyd gwyllt a sicrhau bod pawb yn gallu elwa o asedau naturiol lleol.

Thema ailadroddus oedd y berthynas agos rhwng natur a lles cymunedol. Roedd ymatebwyr yn gwerthfawrogi parciau, grwpiau cymunedol, canolfannau cymunedol a chyfleoedd i gwrdd ag eraill mewn lleoliadau awyr agored. Roedd llawer o'r farn bod natur yn cyfrannu nid yn unig at ansawdd amgylcheddol ond hefyd at gysylltiadau cymdeithasol, balchder cymunedol, iechyd a gwytnwch. Mae'r canfyddiadau'n awgrymu bod diogelu a gwella amgylcheddau naturiol, gwella mynediad at fannau gwyrdd a chefnogi cyfranogiad cymunedol mewn gweithgareddau sy'n seiliedig ar natur yn gyfranwyr pwysig at les lleol.

Negeseuon Allweddol ar gyfer yr Asesiad o Lesiant Lleol

- Mae natur yn gysylltiedig yn gryf â lles meddyliol cadarnhaol, ymlacio ac ansawdd bywyd.
- Mae parciau, mannau gwyrdd a bywyd gwyllt ymhlith nodweddion mwyaf gwerthfawr cymunedau lleol.

- Mae pobl eisiau mwy o gyfleoedd i ymgysylltu â natur a datblygu sgiliau amgylcheddol.
- Mae hygyrchedd, diogelwch ac ansawdd amgylcheddol yn ffactorau pwysig sy'n dylanwadu ar gyfranogiad mewn gweithgareddau awyr agored.
- Mae natur yn cefnogi cydlyniant cymunedol yn ogystal â lles unigol.

3.4 Cyngor Ieuenctid Sir Gâr

Cynhaliodd Cyngor Ieuenctid Sir Gâr weithdy fel rhan o'u Gwersyll Haf ym mis Awst 2026.

Yn gyffredinol, mae ymatebwyr yn blaenoriaethu diogelwch, cyfleoedd yn y dyfodol, a mynediad at wasanaethau cymorth fel penderfynyddion allweddol lles. Ar draws ymatebion, mae teimlo'n ddiogel - yn gyhoeddus ac yn y cartref - yn dod i'r amlwg fel pryder dominyddol, yn aml yn gysylltiedig â phryderon am ymddygiad gwrthgymdeithasol, gwahaniaethu, a chydlyniant cymunedol ehangach. Mae lles emosiynol hefyd yn aml yn cael ei amlygu, gan gynnwys teimlo'n hapus, yn dawel a chefnogaeth wrth brofi trallod.

O ran addysg, cyflogaeth a'r dyfodol, mae ymatebwyr yn rhoi pwyslais cryf ar fynediad at swyddi da, incwm digonol, a chyfleoedd i ddysgu a datblygu sgiliau. Mae diogelwch ariannol yn cael ei nodi dro ar ôl tro fel pwysig, gyda rhai ymatebwyr yn nodi bod arian yn dylanwadu ar eu gallu i fynd ar drywydd profiadau a lleihau straen am y dyfodol.

Mae perthnasoedd iechyd a chymdeithasol yn cael eu gwerthfawrogi'n gyson, yn enwedig cael ffrindiau, teimlo'n gorfforol iach, a chael mynediad at help pan fo angen. Mae sawl ymateb yn tynnu sylw at bwysigrwydd cymorth iechyd meddwl a gwasanaethau hygyrch i'r rhai sy'n profi anawsterau, gydag awgrymiadau y gellid gwella systemau addysg a chymorth i adnabod a chynorthwyo'r rhai mewn angen yn well.

O ran yr amgylchedd naturiol, mae aer glân, lliniaru newid yn yr hinsawdd, a mynediad at natur yn cael eu blaenoriaethu'n gyffredin. Mae ymatebwyr yn mynegi pryder am ddirywiad amgylcheddol ac yn pwysleisio pwysigrwydd cynaliadwyedd, ailgylchu a diogelu bywyd gwyllt. Mae natur hefyd yn gysylltiedig â lles personol, gyda rhai yn nodi ei effaith tawelu.

Ym maes diwylliant, hunaniaeth a pherthyn, mae ymatebwyr yn aml yn gwerthfawrogi teimlo'n falch ohonynt eu hunain, cael eu barn yn cael ei glywed, a chymryd rhan mewn bywyd cymunedol. Mae rhai ymatebion hefyd yn tynnu sylw at ddiddordeb mewn gweithgareddau Cymraeg a diwylliannol, ochr yn ochr â galwadau am fwy o glybiau, gweithgareddau a chyfleoedd ieuenctid. Thema dro ar ôl tro yw'r awydd am fwy o gynhwysiant, llais a pharch at hunaniaeth unigol.

Ymhlith y prif bryderon a godwyd mae ymddygiad gwrthgymdeithasol, diogelwch mewn mannau cyhoeddus, gwahaniaethu, gweithgareddau ieuenctid cyfyngedig, a diffyg ymwybyddiaeth neu ddealltwriaeth o iechyd meddwl a niwroamrywiaeth. Mae rhai ymatebion hefyd yn tynnu sylw at gamwybodaeth ac ymgysylltiad isel mewn bywyd dinesig neu wleidyddol fel materion cymdeithasol ehangach.

Mae'r gwelliannau a awgrymir yn cynnwys mwy o addysg ynghylch iechyd meddwl a niwroamrywiaeth, gwasanaethau cymorth cryfach, mwy o weithgareddau ieuenctid a chyfleoedd cymunedol, gwell diogelwch mewn cymdogaethau, a mwy o bwyslais ar gynhwysiant a pharch. Mae yna hefyd alwadau am well stiwardiaeth amgylcheddol a mwy o gyfleoedd i bobl ifanc fynegi eu barn a bod yn rhan o'r broses o wneud penderfyniadau.

Mae rhai gwahaniaethau nodedig mewn pwyslais rhwng ymatebwyr, yn enwedig rhwng y rhai sy'n blaenoriaethu sefydlogrwydd economaidd a diogelwch swyddi yn erbyn y rhai sy'n canolbwyntio mwy ar ddiogelwch, hunaniaeth, neu bryderon amgylcheddol. Fodd bynnag, mae diogelwch a lles yn y dyfodol yn themâu trawsbynciol cyson.

Fel rhan o'r gweithdy, gwahoddwyd pobl ifanc hefyd i gwblhau eu Rysáit ar gyfer Llesiant, adnodd gweithgareddau sy'n defnyddio'r syniad o "bobi cacen" i helpu pobl i ddeall ac adeiladu eu lles.

Cysylltiad cymdeithasol a pherthnasoedd

Roedd cyfranogwyr yn nodi'n gyson berthnasoedd fel canolog i les. Roedd sylwadau yn aml yn cyfeirio at dreulio amser gyda ffrindiau a theulu, cymdeithasu â chyfoedion, a chael oedolion cefnogol ar gael. Roedd cyfeillgarwch, perthyn, a theimlo gwrando arnynt yn syniadau rheolaidd, ochr yn ochr â chyfleoedd gwerthfawrogi i gwrdd â phobl newydd a chymryd rhan mewn gweithgareddau grŵp.

Lles emosiynol a chefnogaeth

Thema gref sy'n ymwneud â mynegiant emosiynol a chefnogaeth iechyd meddwl. Tynnodd cyfranogwyr sylw at bwysigrwydd siarad am deimladau, cael mynediad at gwnsela neu unigolion dibynadwy, a chael mannau diogel i rannu pryderon. Soniwyd hefyd am ymlacio, teimlo'n gysur, a rheoli straen, ochr yn ochr â chwsg fel ffactor allweddol mewn cydbwysedd emosiynol.

Gweithgareddau, hobiau a mwynhad

Nodwyd bod ystod eang o weithgareddau hamdden yn cyfrannu at les, gan gynnwys gwrando ar gerddoriaeth, hapchwarae, chwaraeon (yn enwedig pêl-rwyd), canu, chwarae offerynnau, ioga, darllen, celf a chrefft, coginio a phobi, a cherdded. Cyfeiriodd y cyfranogwyr hefyd at weithgareddau creadigol a hamdden.

Iechyd corfforol a threfniadau dyddiol

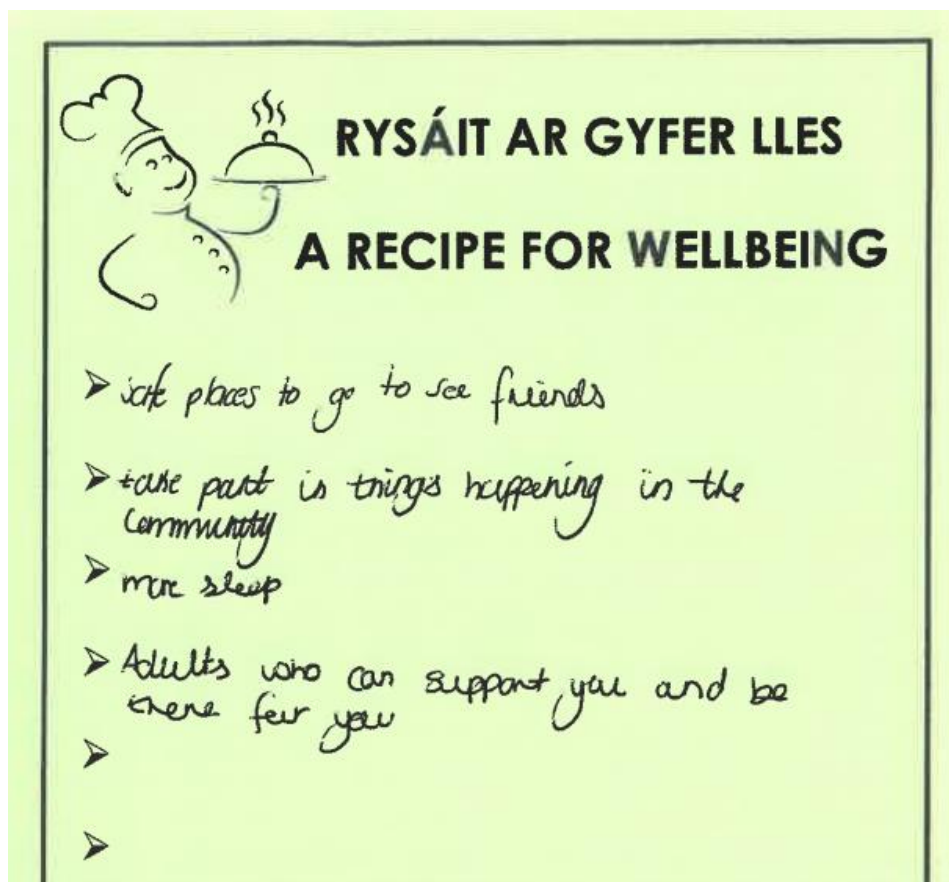
Adlewyrchwyd lles corfforol trwy gyfeiriadau at ymarfer corff, cwsg, diet, a threfn. Nododd cyfranogwyr bwysigrwydd cael digon o gwsg, bod yn egniol (e.e. chwaraeon, sglefrio, cerdded), a chynnal arferion iach. Roedd rhai sylwadau yn cysylltu lles â threfniadau dyddiol strwythuredig a chydbwysu cyfrifoldebau ysgol/gwaith gyda gorffwys ac amser hamdden.

Yr amgylchedd, diogelwch a mynediad i leoedd

Tynnodd y cyfranogwyr sylw at bwysigrwydd lleoedd diogel, croesawgar a fforddiadwy i fynd, gan gynnwys parciau, mannau cymunedol, a gweithgareddau ieuencid. Nodwyd mynediad at drafnidiaeth, sefydlogrwydd gartref, a'r gallu i gwrdd â ffrindiau yn ddiogel. Cyfeiriwyd at fannau awyr agored ac amser ym myd natur fel cyfranwyr cadarnhaol at les.

Twf personol, dysgu a chydbwysedd ffordd o fyw

Roedd rhai ymatebion yn adlewyrchu ffactorau lles ehangach fel dysgu siarad am deimladau, cadw meddwl agored i brofiadau newydd, sefydlogrwydd ariannol, a rheoli cyfrifoldebau (e.e. gwaith ysgol). Cyfeiriodd cyfranogwyr hefyd at bwysigrwydd cael digon o amser rhydd a chynnal cydbwysedd rhwng rhwymedigaethau a hamdden.

3.5 Bwyd Sir Gâr

Casglwyd adborth gan aelodau o Rwydwaith Bwyd Sir Gâr a Grŵp Llywio Bwyd Sir Gâr, gan ddod â safbwyntiau gan sefydliadau cymunedol, cynhyrchwyr bwyd, tyfwyr, busnesau a phartneriaid strategol at ei gilydd. Derbyniwyd cyfanswm o 68 o ymatebion, gan dynnu sylw at y rôl bwysig y gall bwyd ei chwarae wrth wella iechyd, lles, gwytnwch cymunedol, yr economi leol a chynaliadwyedd amgylcheddol.

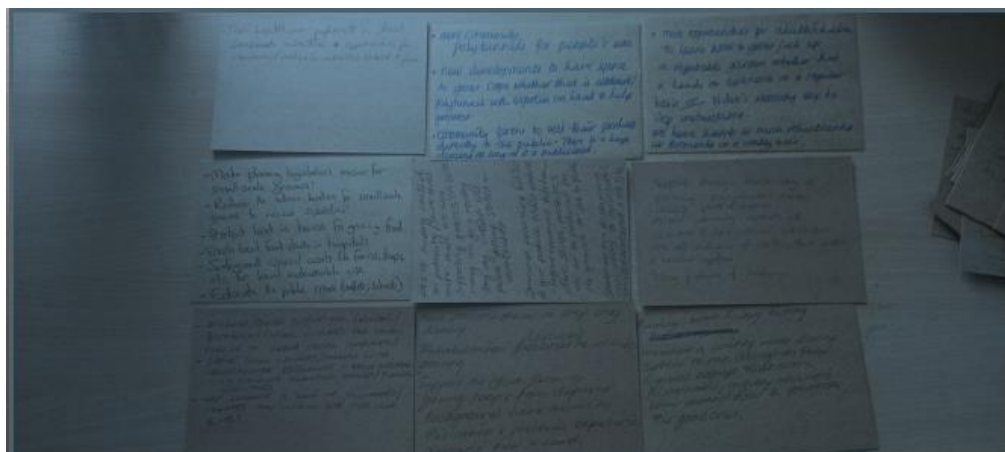
Daeth sawl thema gyson i'r amlwg. Galwodd cyfranogwyr am fwy o ddefnydd o liferi cynllunio, caffael a pholisi cyhoeddus i gefnogi cynhyrchu bwyd lleol, cynaliadwy a chadwyni cyflenwi byrrach. Roedd cefnogaeth gref i amddiffyn ac ehangu mannau tyfu cymunedol, rhandiroedd a chyfleoedd tyfu bwyd mewn datblygiadau tai newydd a thir cyhoeddus. Tynnodd ymatebwyr sylw hefyd at yr angen i leihau rhwystrau i gynhyrchwyr ar raddfa fach trwy symleiddio prosesau cynllunio a darparu mynediad at seilwaith a rennir, cyfleusterau prosesu, storio a chymorth busnes.

Pwysleisiodd llawer o gyfranwyr bwysigrwydd cryfhau economïau bwyd lleol trwy gaffael cyhoeddus, blaenoriaethu cyflenwyr lleol, cefnogi busnesau annibynnol a chreu cyfleoedd teg i gynhyrchwyr bach gael mynediad at gontractau'r sector cyhoeddus. Roedd galwadau hefyd i wella mynediad at fwyd iach, lleol mewn lleoliadau cyhoeddus, cyfyngu ar hyrwyddo bwydydd afiach, a datblygu dull sector cyhoeddus a rennir o ddarparu bwyd.

Roedd iechyd a lles yn ymddangos yn gryf trwy gydol yr adborth. Tynnodd yr ymatebwyr sylw at werth dulliau sy'n seiliedig ar fwyd i wella canlyniadau iechyd, gan gynnwys addysg bwyd, ymgyrchoedd bwyta'n iach, presgripsiynu gwyrdd a chymdeithasol, cyfleoedd gwirfoddoli a mentrau bwyd cymunedol. Roedd pwyslais arbennig ar fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd, cefnogi datblygiad blynyddoedd cynnar, ymgorffori'r model cymdeithasol o iechyd, a sicrhau bod gwasanaethau yn cael eu cyd-gynhyrchu gyda chymunedau ac wedi'u targedu tuag at y rhai sydd â'r angen mwyaf.

Pwysleisiodd rhanddeiliaid hefyd yr angen am lywodraethu cryfach, atebolrwydd a gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Roedd yr argymhellion yn cynnwys alinio'r Cynllun Llesiant Lleol â'r Strategaeth Fwyd sirol sy'n dod i'r amlwg, sefydlu trefniadau monitro a gwerthuso cadarn, a sicrhau ymrwymiad traws-sector parhaus i gyflawni canlyniadau lles sy'n gysylltiedig â bwyd.

Cafodd ymatebion gweithdy gweledol sy'n cefnogi'r themâu hyn eu dal trwy weithgareddau ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Roedd cyfranogwyr ymgysylltu yn gweld bwyd fel mater trawsbynciol a all gyfrannu at yr holl nodau llesiant trwy gymunedau iachach, economïau lleol cryfach, cynaliadwyedd amgylcheddol, cydlyniant cymunedol a chefnogaeth i'r iaith a diwylliant Cymraeg. Roedd cefnogaeth eang i ddull mwy cydgysylltiedig, seiliedig ar le sy'n ymgorffori bwyd o fewn cynllunio a chyflenwi lles yn y dyfodol.

Negeseuon Allweddol ar gyfer yr Asesiad o Lesiant Lleol

Nododd yr ymgysylltiad ddeg argymhelliad allweddol i'w hystyried o fewn y Cynllun Llesiant Lleol a blaenoriaethau BGC ehangach:

1. Cryfhau polisïau cynllunio i gefnogi systemau bwyd cynaliadwy

- Defnyddio pwerau cynllunio i atal datblygiadau amaethyddol dwys sy'n niweidiol i'r amgylchedd a chefnogi dulliau ffermio mwy cynaliadwy, cymysg.
- Ehangu cyfleoedd tyfu bwyd mewn cymunedau, gan gynnwys rhandiroedd, mannau tyfu cymunedol ac ardaloedd tyfu bwyd o fewn datblygiadau tai newydd.

2. Gwella cefnogaeth i gynhyrchwyr bwyd lleol a seilwaith

- Lleihau rhwystrau cynllunio a gweinyddol sy'n wynebu tyfwyr ar raddfa fach a busnesau bwyd.
- Buddsoddi mewn seilwaith a rennir fel storio, cyfleusterau prosesu, ceginau cymunedol a rhwydweithiau dosbarthu i gryfhau cadwyni cyflenwi lleol.

3. Cefnogi economïau bwyd lleol ffyniannus

- Defnyddiwch liferi cynllunio, trethiant a datblygu economaidd i helpu busnesau bwyd lleol annibynnol i lwyddo.

- Amddiffyn busnesau'r stryd fawr ac annog buddsoddiad yn yr economi sylfaenol a chylchredol.

4. Gwneud caffael cyhoeddus yn sbardun ar gyfer lles lleol

- Blaenoriaethu cyflenwyr bwyd lleol, cynaliadwy ac iach mewn contractau'r sector cyhoeddus.
- Sicrhau bod lleoliadau cyhoeddus yn ffafrio busnesau lleol ac opsiynau bwyd iachach yn hytrach na chadwyni rhyngwladol mawr.

5. Adeiladu cadwyni cyflenwi bwyd lleol gwydn

- Defnyddio grantiau a chyfleoedd caffael i gefnogi cynhyrchwyr lleol a chreu cadwyni cyflenwi byrrach, mwy gwydn.
- Datblygu polisi sector cyhoeddus a rennir ar ddarpariaeth bwyd iach a chynaliadwy ar draws gwasanaethau cyhoeddus.

6. Cynyddu addysg bwyd ac ymwybyddiaeth y cyhoedd

- Cyflwyno ymgyrchoedd cydgysylltiedig i hyrwyddo manteision bwyd lleol, tymhorol a chynaliadwy.
- Gwellu addysg bwyd mewn ysgolion a chymunedau i gefnogi ffyrdd iachach o fyw a gwell dealltwriaeth o systemau bwyd lleol.

7. Ymgorffori cyd-gynhyrchu a chyfranogiad cymunedol

- Cynnwys cymunedau wrth ddylunio gwasanaethau, prosiectau a phenderfyniadau ariannu.
- Sicrhau bod ymyriadau yn adlewyrchu cryfderau, blaenoriaethau a phrofiad byw lleol.

8. Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd trwy fodel cymdeithasol o les

- Ymgorffori gweithredu ar benderfynyddion ehangach iechyd ar draws amcanion llesiant.
- Canolbwyntio cefnogaeth ar y rhai sy'n profi'r anfantais fwyaf, gan ddefnyddio egwyddorion cyffredinolïaeth gymesur.

9. Gwneud y mwyaf o werth lles asedau cyhoeddus

- Blaenoriaethu tyfu bwyd, mannau gwyrdd, ceginau cymunedol a chyfleusterau bwyta a rennir ar dir cyhoeddus ac o fewn datblygiadau.
- Cynyddu cyfleoedd ar gyfer gwirfoddoli, presgripsiynu cymdeithasol a chyfranogiad cymunedol sy'n gysylltiedig â gweithgareddau bwyd a thyfu.

10. Cryfhau llywodraethu a chyflawni

- Alinio cyflawni'r Cynllun Llesiant Lleol â Strategaeth Bwyd y sir.
- Sefydlu trefniadau llywodraethu, monitro, gwerthuso ac atebolrwydd cadarn i sicrhau bod camau gweithredu yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn cyflawni canlyniadau mesuradwy.

Atodiad 1 – Data demograffeg

Grŵp Oedran	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Cyfrifiad Sir Gâr 2021	Gwahaniaeth	Ymatebwyr yr Arolwg (Ceredigion)	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Gwahaniaeth
16-24	0.6%	9.0%	Wedi'u tangynrychioli (-8.4pp)	5.1%	15.0%	Wedi'u tangynrychioli (-9.9pp)
25-34	4.9%	11.0%	Wedi'i dangynrychioli (-6.1pp)	6.5%	10.0%	Wedi'i dangynrychioli (-3.5pp)
35-44	15.1%	11.0%	Gorgynrychiolaeth (+4.1tt)	15.2%	9.0%	Gorgynrychiolaeth (+6.2pp)
45-54	15.7%	13.0%	Gorgynrychiolaeth (+2.7pp)	18.1%	12.0%	Gorgynrychiolaeth (+6.1pp)
55-64	26.2%	15.0%	Gorgynrychiolaeth (+11.2pp)	26.8%	15.0%	Gorgynrychiolaeth (+11.8pp)
65-74	22.4%	13.0%	Gorgynrychiolaeth (+9.4pp)	20.3%	14.0%	Gorgynrychiolaeth (+6.3pp)
75-84	11.3%	8.0%	Gorgynrychiolaeth (+3.3pp)	5.8%	9.0%	Wedi'u tangynrychioli (-

Grŵp Oedran	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Cyfrifiad Sir Gâr 2021	Gwahaniaeth	Ymatebwyr yr Arolwg (Ceredigion)	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Gwahaniaeth
						3.2pp)
85+	0.9%	3.0%	Wedi'u tangynrychioli (- 2.1pp)	0.7%	3.0%	Wedi'u tangynrychioli (- 2.3pp)

Nodwedd	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Cyfrifiad Sir Gâr 2021	Gwahaniaeth	Ymatebwyr yr Arolwg (Ceredigion)	Cyfrifiad Ceredigion 2021	Gwahaniaeth
Benywaidd	66.9%	51.2%	Gorgynrychiolaeth (+15.7t)	60.9%	51.1%	Gorgynrychiolaeth (+9.8pp)
Gwryw	27.0%	48.8%	Wedi'i dangynrychioli (- 21.8pp)	34.8%	48.9%	Wedi'u tangynrychioli (- 14.1pp)
LHD	3.5%	2.1%	Gorgynrychiolaeth (+1.4pp)	9.0%	4.2%	Gorgynrychiolaeth (+4.8pp)
Mae rhyw yn	2.7%	0.25%	Gorgynrychiolaeth	6.1%	0.36%	Gorgynrychiolaeth

Nodwedd	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Cyfrifiad Sir Gâr 2021	Gwahaniaeth	Ymatebwyr yr Arolwg (Ceredigion)	Cyfrifiad Ceredigion 2021	Gwahaniaeth
wahanol i ryw adeg geni			(+2.45tt)			(+5.74pp)
Ethnigrwydd gwyn	88.6%	96.9%	Wedi'i dangynrychioli (-8.3pp)	85.7%	96.2%	Wedi'u tangynrychioli (-10.5tt)
Grwpiau lleiafrifoedd ethnig	3.2%	2.8%	Ychydig yn orgynrychioledig (+0.4pp)	4.6%	3.8%	Ychydig yn orgynrychioledig (+0.8pp)
Cael crefydd	45.5%	49.4%	Ychydig yn cael ei dangynrychioli (-3.9pp)	31.8%	49.3%	Wedi'u tangynrychioli (-17.5tt)
Dim crefydd	44.9%	44.4%	Tebyg	59.1%	43.0%	Gorgynrychiolaeth (+16.1pp)
Gofalwyr	28.8%	11.4%	Gorgynrychiolaeth (+17.4pp)	26.6%	10.5%	Gorgynrychiolaeth (+16.1pp)
Gweithgareddau wedi'u cyfyngu llawer gan	38.3%	11.3%	Gorgynrychiolaeth (+27.0pp)	28.6%	9.4%	Gorgynrychiolaeth (+19.2pp)

Nodwedd	Ymatebwyr yr Arolwg (Sir Gâr)	Cyfrifiad Sir Gâr 2021	Gwahaniaeth	Ymatebwyr yr Arolwg (Ceredigion)	Cyfrifiad Ceredigion 2021	Gwahaniaeth
anabledd/cyflwr						
Priod	52.3%	47.1%	Gorgynrychiolaeth (+5.2pp)	54.1%	42.8%	Gorgynrychiolaeth (+11.3pp)
Sengl	15.8%	32.4%	Wedi'u tangynrychioli (-16.6pp)	22.2%	38.7%	Wedi'u tangynrychioli (-16.5pp)
Siaradwyr Cymraeg	28.0%	39.9%	Wedi'u tangynrychioli (-11.9pp)	40.8%	45.3%	Ychydig yn cael ei dangynrychioli (-4.5tt)

Gorgynrychiolaeth yn yr arolwg	Wedi'i tangynrychioli yn yr arolwg
Menywod	Dynion
Pobl 55-74 oed	Pobl ifanc 16-34 oed
Pobl briod	Pobl sengl

Gorgynrychiolaeth yn yr arolwg	Wedi'i tangynrychioli yn yr arolwg
Pobl LHD	Grwpiau ethnig gwyn (mewn perthynas â lleiafrifoedd ethnig)
Pobl drawsrywiol ac anneauaid	Pobl â chrefydd (yn enwedig yng Ngheredigion)
Pobl ag anableddau/cyflyrau hirdymor	Siaradwyr Cymraeg (yn enwedig yn Sir Gâr)
Gofalwyr di-dâl	Pobl heb anableddau a chyfrifoldebau gofalu

Ar y cyfan, mae'r rhagfarnau cyfranogiad cryfaf tuag at **pobl hŷn, menywod, pobl anabl, gofalwyr, pobl LGB a'r rhai y mae eu rhyw yn wahanol i'r rhyw a neilltuwyd adeg eu geni**, tra bod **pobl ifanc, dynion a phobl sengl** yn cael eu tangynrychioli fwyaf o'i gymharu â phroffiliau poblogaeth Cyfrifiad 2021.

Casgliad cyffredinol

O'i gymharu â Chyfrifiad 2021, denodd yr arolwg gyfranogiad anghymesur o uchel gan:

- Preswylwyr hŷn (yn enwedig pobl 55-74 oed)
- Menywod
- Pobl LHD
- Pobl y mae eu rhyw yn wahanol i'r rhyw a neilltuwyd adeg geni
- Grwpiau lleiafrifoedd ethnig
- Pobl anabl a phobl â chyflyrau sy'n cyfyngu ar weithgareddau
- Gofalwyr di-dâl
- Pobl briod

Mae'r grwpiau a oedd wedi'u tangynrychioli yn cynnwys:

- Pobl ifanc (yn enwedig o dan 35 oed)
- Dynion
- Pobl sengl
- Pobl heb anableddau
- Preswylwyr heb gyfrifoldebau gofalu
- Siaradwyr Cymraeg

Mae hyn yn awgrymu bod yr arolwg yn rhoi mewnwelediad arbennig o gryf i farn pobl hŷn, menywod, pobl anabl a gofalwyr, ond efallai y bydd barn preswylwyr iau a dynion yn cael eu hadlewyrchu yn gymharol llai da yn y canlyniadau.

**Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
Sir Gâr a Cheredigion**

Cysylltu â ni

 Trwy E-bost:

Partneriaethau@ceredigion.gov.uk

Mae **fersiwn Testun Plaen** neu
Fersiwn Hawdd ei Darllen o'r ddogfen
hon ar gael gan Fwrdd Gwasanaethau
Cyhoeddus Sir Gâr a Cheredigion